

သူပုန်မှသည် အစိုးရဆီ အာရက္ခတပ်တော်၏ တော်လှန်ရေးခရီး

အာရက္ခလေ့လာရေးစင်တာ
ဇူလိုင် ၂၊ ၂၀၂၄

အာရက္ခလေ့လာရေးစင်တာအကြောင်း

အာရက္ခလေ့လာရေးစင်တာသည် ဂျာနယ်လစ်များ၊ နိုင်ငံရေးလေ့လာသုံးသပ်သူများ၊ သုတေသီများနှင့် လူမှုရေးလုပ်သားများ မှ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလတွင် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ထားသော လွတ်လပ်ပြီး ပါတီစွဲမဟုတ်သော သုတေသနအဖွဲ့အစည်း တစ်ခုဖြစ်သည်။ စင်တာသည် ရက္ခိုင့်ပြည်ရှိ လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေ၊ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အရွေ့များအပြင် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ပြင်ပမှ ရက္ခိုင့်အရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် ကိစ္စရပ်များကို တိကျသေချာစွာ သုတေသနစာတမ်းများ ထုတ်ဝေခြင်းဖြင့် ရက္ခိုင့်အရေးနားလည်မှုများကို မြှင့်တင်ပေးရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

စင်တာသည် ရက္ခိုင့်အရေးနှင့်ဆက်စပ်သည့် အကြောင်းအရာများ၏ မူဝါဒအကျဉ်းချုပ် ရေးသားချက်များနှင့်အတူ လစဉ်အစီရင်ခံစာများကို ၎င်း၏ဝဘ်ဆိုဒ်နှင့် အမျိုးမျိုးသော စာစောင်များမှတစ်ဆင့် ထုတ်ဝေပါသည်။

မျက်နှာဖုံးဓာတ်ပုံ - AA Info-Desk

ဆက်သွယ်ရန် - info@arakanstudies.org၊ www.arakanstudies.org

အာရက္ခတပ်တော် ၏ တော်လှန်ရေးခရီး - သူပုန်မှသည် အစိုးရဆီ

Table of Contents

အစီရင်ခံစာ အကျဉ်းချုပ်..... 4

အခန်း (၁) မိတ်ဆက် 5

 က။ အာရက္ခဒေသ၏ နောက်ခံ 5

 ခ။ အာရက္ခတပ်တော်၏ နောက်ခံ..... 6

အခန်း (၂) ၂၀၁၁-၂၀၁၅ ကာလ ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီလက်ထက် အာရက္ခတပ်တော်၏ ပေါ်ထွန်းလာမှု 8

အခန်း (၃) ၂၀၁၆ -၂၀၂၀ ကာလ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်အစိုးရလက်ထက် အာရက္ခတပ်တော်၏ အင်အားကြီးထွားခိုင်မာလာခြင်း 12

အခန်း (၄) သူပုန်မှသည် အစိုးရဆီ - ၂၀၂၁ အာဏာသိမ်းမှု နောက်ပိုင်းကာလများ..... 16

 က။ တရားစီရင်ရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး ယန္တရားများ စတင်အသက်သွင်းခြင်း..... 16

 ခ။ အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရား အပြင်အဆင်၊ တာဝန်များနှင့် လုပ်ဆောင်ချက်များ..... 17

 ဂ။ တရားစီရင်မှုနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး လုပ်ဆောင်ချက်များအပေါ်အများပြည်သူများ၏ ဝေဖန်မှုများ 19

 ဃ။ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရ စစ်ကောင်စီ နှင့် အခြားသော နိုင်ငံရေးအဖွဲ့များနှင့် ဆက်ဆံရေးများ 20

 င။ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ တိုက်ပွဲများနှင့် လူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး..... 23

အခန်း (၅) အာရက္ခတို့၏ စံနမူနာ 25

 က။ ၁၀၂၇ စစ်ဆင်ရေးနှင့် အာရက္ခတပ်တော်၏ စစ်ရေးလှုပ်ရှားမှု 25

 ခ။ လူမှုစီးပွားရေး နှင့် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုများအပေါ်သက်ရောက်မှုများ 26

အခန်း (၆) နိဂုံး..... 28

အစီရင်ခံစာ အကျဉ်းချုပ်

- အာရက္ခပြည်သူတို့၏ သမိုင်းကြောင်းတလျောက် နိုင်ငံရေးလွတ်လပ်ခွင့်နှင့် ကိုလိုနီနယ်ချဲ့ ဆန့်ကျင်ရေးအတွက် တိုက်ပွဲများကို ဆင်နွှဲလာခဲ့သည်မှာ ရက္ခိုင့်တို့၏ နောက်ဆုံးမင်းဆက်ထီးနန်းစွန့်ခွဲရပြီး ရက္ခိုင့် အချုပ်အခြာအာဏာကျရှုံးခဲ့ရသည့် ၁၇၈၅ ခုနှစ်မှ ယနေ့ထိတိုင်ဖြစ်သည်။ “ရက္ခိုတ လမ်းစဉ်” ဟု ရည်ညွှန်းသော “ရက္ခိုင့်ကံကြမ္မာ ရက္ခိုင့်တို့ ကိုယ်တိုင် ဆုံးဖြတ်ခွင့်ရမည်” ဟူသည့် ကြွေးကြော်သံဖြင့် ၂၀၀၉ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် ဗိုလ်ချုပ်ထွန်းမြတ်နိုင် ဦးဆောင်သော ရခိုင်လူငယ်အနည်းငယ် ဖြင့် “အာရက္ခတပ်တော်” ကို စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။
- “အာရက္ခ တပ်တော်” ကို တရုတ်နိုင်ငံ နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ နယ်စပ် တလျှောက်ရှိ ကချင်ပြည်နယ်တွင် စတင်အခြေစိုက်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ၂၀၀၉ နှင့် ၂၀၁၅ ကိုးကန့် တိုက်ပွဲများ၊ ကချင်ပြည် ၁၇ နှစ်ကြာ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးသဘောတူညီမှု ပျက်ပြားပြီး ၂၀၁၁ ခုနှစ် တကျော့ပြန်စစ်ပွဲ နှင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ် ရခိုင်ပြည်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် လူမျိုးစု အုံကြွမှုများသည် ထူခြားသော နိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေး ဝိသေသလက္ခဏာများဖြစ်ခဲ့ရာ ထိုစိန်ခေါ်မှုများသည် “အာရက္ခတပ်တော်” ၏ စစ်ရေးအင်အား၊ လူအင်အား ချဲ့ထွင်နိုင်ရန် အဓိကတွန်းအားပေးသော ဖြစ်ရပ်များဖြစ်သည်။
- ၂၀၁၅ ခုနှစ် မတိုင်ခင်ထိ သမ္မတ သိန်းစိန် ဦးဆောင်သော USDP အစိုးရလက်ထက် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် နှင့် အာရက္ခဒေသရှိ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် “အာရက္ခတပ်တော်” ၏ တည်ရှိမှုကို လျစ်လျူရှုခဲ့ကြသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် ရက္ခိုင့်အမျိုးသားညီလာခံ (ANC) အပြီး နှင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ထိစပ်တိုက်ပွဲများကြောင့် ရက္ခိုင့်ဒေသလူထုကြားတွင် “အာရက္ခတပ်တော်” မှာ လူသိများလာခဲ့ပြီး လူထုထောက်ခံမှုကို စတင်ရရှိလာခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် တစ်နိုင်ငံလုံး အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ်တွင်မူ “ အာရက္ခတပ်တော်” ကို အဖွဲ့ဝင် အဖြစ်မှ ဖယ်ကျဉ်ထားဆဲဖြစ်သည်။
- ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်တွင် အနိုင်ရပါတီ ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ (ANP) ကို အာရက္ခဒေသ အစိုးရအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းခွင့်ပေးရန် ပျက်ကွက်ခဲ့သော အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD) အစိုးရ၏ လုပ်ရပ်သည် အာရက္ခပြည်သူများ လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးကို အားပေးထောက်ခံစေသော အဓိက တွန်းအားတစ်ရပ်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်မှစ၍ အာရက္ခတပ်တော် နှင့် မြန်မာ့တပ်မတော် အကြား လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲများ ပြင်းထန်လာခဲ့ပြီး၊ ထိုတိုက်ပွဲများကို အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်(NLD) အစိုးရ နှင့် မြန်မာ့တပ်မတော်တို့မှ ပူးပေါင်းတုန့်ပြန်ခဲ့သည်။ ၎င်းမှ စတင်ကာ အာရက္ခတပ်တော် သည် အာရက္ခ နိုင်ငံရေးအတွက် အဓိက အားထားရာဖြစ်လာခဲ့ပြီး၊ တနိုင်ငံလုံး ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် လည်း အဓိကကျသော ဇာတ်ကောင်အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခံလာခဲ့ရသည်။
- တနိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာအရ စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေး မငြိမ်သက်မှုများကို ဖြစ်စေသော ၂၀၂၁ ခုနှစ် စစ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက်တွင် ရက္ခိုင့်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ် (ULA) ၏ လိမ္မာပါးနပ်သော ခေါင်းဆောင်မှုဖြင့် ထိုမငြိမ်သက်မှုများကို အခွင့်အရေးအဖြစ်ပြောင်းလဲကာ နိုင်ငံတဝှမ်းရှိ တော်လှန်ရေးအင်အားစုများနှင့် အပြန်အလှန်ဆက်ဆံရေးများ ကောင်းမွန်စွာတည်ဆောက်နိုင်ခဲ့ပြီး အာရက္ခတပ်တော်၏ မူလရည်မှန်းချက် ပန်းတိုင်ကို တစိုက်မတ်မတ် ဆက်လျှောက်ခဲ့သည်။ အာရက္ခတပ်တော်သည် အသစ်ပေါ်ပေါက်လာသော အာဏာသိမ်းမှုဆန့်ကျင်ရေးတော်လှန်ရေးအင်အားစုများကိုလည်း ထောက်ခံအားပေးခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် အာရက္ခဒေသနှင့် နယ်နိမိတ်ချင်းထိစပ်နေသော စစ်ကိုင်းဒေသကြီး၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ချင်းပြည် အတွင်းရှိ တော်လှန်ရေးအင်အားစုများကို ပံ့ပိုးကူညီခဲ့သည်။ ၂၀၂၄ ခုနှစ် အလယ်လောက်တွင် အာရက္ခတပ်တော်သည် အာရက္ခဒေသ၏ အဓိကကျသော စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေးအင်အားစုအဖြစ်သာမက မြန်မာ့နိုင်ငံရေးအတွက် အရေးပါသော အင်အားစု တစ်ခုအဖြစ် ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။

အခန်း (၁) မိတ်ဆက်

က။ အာရက္ခဒေသ၏ နောက်ခံ

အာရက္ခ (အာရက္ခ ဒေသ)ဟု လူသိများသော ရခိုင်ပြည်နယ်သည် ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော် အရှေ့ဘက်ကမ်းတွင် တည်ရှိသည်ပြီး ရခိုင်ရိုးမ တောင်တန်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏အခြားဒေသများနှင့် ချိတ်ဆက်ထားသော ဒေသတစ်ခုဖြစ်သည်။ ၎င်းဒေသတွင် လေးနက်သော နိုင်ငံရေးရှုပ်ထွေးမှုများနှင့် လူမှုစီးပွားပြဿနာများရှိ သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော လူမျိုးရေးအကြမ်းဖက်မှုများ ကြောင့် အဆိုပါရှုပ်ထွေးမှုများသည် လက်နက်ကိုင် ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်မှုများ၊ သိသာထင်ရှားသော နေရာရွှေ့ပြောင်းမှု၊ စားနပ်ရိက္ခာမလုံခြုံမှုနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများကို အနှောင့်အယှက်ဖြစ်စေသည်။ အထူးသဖြင့် ရိုဟင်ဂျာ အကျပ်အတည်းနှင့် ရက္ခိုင့်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်၊ အာရက္ခတပ်တော် (ULA/AA) ကဲ့သို့သော လက်နက်ကိုင်လှုပ်ရှားမှုများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပြီး 2017 ခုနှစ်ကတည်းက ၎င်း၏အဆင့်အတန်းသည် နာမည်ဆိုးဖြင့်ကျော်ကြားခဲ့သည်။ ဒေသတွင်း အင်အားကြီးနိုင်ငံများအတွက် ချိတ်ဆက်ပေးသည့် အချက်အချာနေရာတစ်ခုအဖြစ် ၎င်း၏ ဗျူဟာမြောက် အရေးပါမှုကြောင့် ဒေသတွင်းအင်အားကြီး တရုတ်နှင့် အိန္ဒိယတို့မှ များပြားလှသော နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်ခဲ့သည်။

အာရက္ခနိစ္စ (အာရက္ခပြည်သား) ဟုလည်း လူသိများသော ရခိုင်လူမျိုးများသည် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင်ထုတ်ပြန်သည့် မြန်မာနိုင်ငံ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် လူဦးရေ ဝန်ကြီးဌာန၏ အဆိုအရ ခန့်မှန်းခြေ လူဦးရေ ၃ သန်းမှ ၄ သန်း (၃.၂၂ သန်း) ရှိပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူမျိုးစုကြီးများထဲတွင် တခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ထိုဒေသသည် ရခိုင်၊ ရိုဟင်ဂျာ နှင့် အခြားသော လူနည်းစုထဲမှလူနည်းစု (double minority) အသိုင်းအဝိုင်းများ ကဲ့သို့သော လူမျိုးပေါင်းစုံ လွှမ်းခြုံထားသော ဒေသဖြစ်သည်။ လူမျိုးစုအုပ်စုများ အားလုံးသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရှုပ်ထွေးသော လူမှုနိုင်ငံရေး အခင်းအကျင်းအတွင်း ထူးခြားသော စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်။ ပထဝီဝင်အနေအထားအရ ရခိုင်ပြည်နယ်သည် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံနှင့် နယ်နိမိတ်ချင်း ထိစပ်နေပြီး ပြည်တွင်းနယ်နိမိတ်အဖြစ် ထိစပ်နေသည့် ချင်းပြည်နယ်အပြင် မကွေး၊ ပဲခူးနှင့် ဧရာဝတီတိုင်း ဒေသကြီးများလည်း ရှိသည်။ ခန့်မှန်းခြေ ဧရိယာ ၃၆၇၇၈ စတုရန်းကီလိုမီတာ ကျယ်ဝန်းပြီး မြို့နယ် ၁၇ မြို့နယ် ပါဝင်ပြီး စစ်တွေမြို့ကို မြို့တော်အဖြစ် သတ်မှတ်လျက် ရှိသည်။

၎င်း၏ ပထဝီဝင် အားသာချက်များနှင့် ယဉ်ကျေးမှု ကြွယ်ဝသော်လည်း ရခိုင်ဒေသတွင် ကြာရှည်ပြီး ထပ်တလဲလဲ ပဋိပက္ခများ သမိုင်းကြောင်းရှိသည်။ ထူးခြားသည်မှာ ရခိုင်ပြည် မြောက်ပိုင်းနှင့် အလယ်ပိုင်းရှိ မူဆလင်နှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ အသိုင်းအဝိုင်းကြား ၂၀၁၂ ခုနှစ် လူမျိုးရေး အကြမ်းဖက်မှုသည် သိသာထင်ရှားသော အချိုးအကွေ့တစ်ခုဖြစ်ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ရခိုင်ရိုဟင်ဂျာကယ်တင်ရေး တပ်မတော် (ARSA) နှင့် ၂၀၁၆-၁၇ ခုနှစ် မြန်မာစစ်တပ်တို့ ပါဝင်သော လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ အာရက္ခတပ်တော် (AA) နှင့် ယခု နိုင်ငံတော် အုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ (SAC) ဖြစ်သော မြန်မာ့တပ်မတော်တို့အကြား ၂၀၁၈ ခုနှစ်မှ စတင်ကာ ဖြစ်ပွားနေသည့် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများသည် ဒေသတွင်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးကို ပိုမိုဆိုးရွားစေခဲ့သည်။ အဆိုပါ ပဋိပက္ခများသည် ကုန်းဘောင်မင်းဆက် ဗမာဘုရင် ဘိုးတော်ဘုရားထံ ရက္ခိုင့်ဘုရင့်နိုင်ငံတော် ကျဆုံးခဲ့သည့် ၁၇၈၄ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၃၁ ရက်နေ့ အချိန်မှ စတင်သော အမြစ်တွယ်နေသည့် သမိုင်းဝင် မကျေနပ်ချက်များနှင့် ရခိုင်အမျိုးသားရေးဝါဒ ပြန်လည်ပေါ်ပေါက်လာမှုအပေါ် မူတည်နေပြီး လွတ်လပ်ရေးကို ပြန်လည်လိုချင်တောင့်တစေသည်။

၁။ အာရက္ခတပ်တော်၏ နောက်ခံ

အာရက္ခတပ်တော် (AA) ကို မြန်မာ-တရုတ်နယ်စပ်၊ ကချင်ပြည်နယ်၌ ကချင်လွတ်လပ်ရေးတပ်မတော် (KIA)အကူအညီဖြင့် ၂၀၁၉ ဧပြီလတွင် ထွန်းမြတ်နိုင်နှင့် ရဲဘော် ၂၅ ဦးတို့က စတင် တည်ထောင်ခဲ့သည်။ နိုင်ငံရေး ရည်ရွယ်ချက်မှာ ရက္ခိုင့်ပြည်သူများ၏ အချုပ်အခြာအာဏာ ပြန်လည်ထူထောင်ရေး နှင့် အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေး ကြိုးပမ်းမှုတို့ကို ဖော်ညွှန်းသည့် “ရက္ခိတလမ်းစဉ်” မှတစ်ဆင့် အာရက္ခတိုင်းပြည် “ကို တည်ထောင်ရန် ဖြစ်သည်။ အာရက္ခတပ်တော် (AA) သည် ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းတွင် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် အစိုးရတပ်မတော်နှင့် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများ စတင်ခဲ့သည်။

AA ၏ ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုများသည် ၂၀၁၈ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းတွင် စတင်ခဲ့ပြီး စစ်တပ်အာဏာသိမ်းမှုမတိုင်မီ သုံးလအလို ၂၀၂၀ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ပထမပတ်အထိ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ AA ခေါင်းဆောင် ဗိုလ်ချုပ် ထွန်းမြတ်နိုင်က ရက္ခိုင့်ပြည်အတွက် “ကွန်ဖန်ဒရေးရှင်း အဆင့်အတန်း” ကို လိုလားကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့ပြီး ဝပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေး တပ်မတော်ကဲ့သို့ အခြေအနေကို ရည်ညွှန်းခဲ့သည်။ လွန်ခဲ့သည့်ဆယ်စုနှစ်များအတွင်း AA နှင့် ၎င်း၏နိုင်ငံရေးအင်အားစု ဖြစ်သော United League of Arakan (ULA) တို့ ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် အချိန်မှစ၍ ရခိုင်ပြည်တွင် နိုင်ငံရေးရိုက်ခတ်မှု သိသိသာသာ ရှိနေပါသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၀ ခုနှစ်အထိ မြန်မာစစ်တပ်နှင့် ပြင်းထန်သော စစ်ရေးအရ ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်မှုများ ဖြစ်ပွားပြီးနောက် AA သည် ၎င်း၏ အပြိုင်အုပ်ချုပ်ရေးကို ထူထောင်ကာ တိုးချဲ့ခြင်းဖြင့် အာဏာကို စုစည်းနိုင်စေကာ ၂၀၂၀ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် အလွတ်သဘော အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် တင်းမာမှုများ ပြန်ပေါ်လာခဲ့ပြီး ၂၀၂၁ နှင့် ၂၀၂၂ တွင် ပဋိပက္ခများ ပြန်လည်စတင်ခဲ့ပြီး ၂၀၂၂ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် နောက်ထပ် ခိုင်မာသော အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးကို ထူထောင်ခဲ့သည်။

မြန်မာတပ်မတော်နှင့် NLD ဦးဆောင်သော အစိုးရတို့က အကြမ်းဖက်အဖွဲ့ဟု တံဆိပ်ကပ်ထားသော်လည်း ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် စစ်တပ်က အာဏာသိမ်းပြီးနောက် AA ၏ အဆင့်အတန်းမှာ ပြောင်းလဲသွားခဲ့ပြီး စစ်အစိုးရနှင့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ကိုယ်စားပြုကော်မတီ (CRPH) တို့က ထို အကြမ်းဖက်တံဆိပ်ကို ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း AA သည် စစ်အစိုးရ ဆန့်ကျင်ရေးအင်အားစုများကို ဆက်လက် ပံ့ပိုးထားခဲ့သည်။ AA ၏ အင်အားကြီးထွားလာမှုသည် အဓိကအချက်လေးချက်ကြောင့်ဟု ယူဆနိုင်သည်။ ပထမအချက်မှာ ဗိုလ်ချုပ်အပါအဝင် AA ၏ ငယ်ရွယ်ပြီး ပညာတတ်ခေါင်းဆောင်များဖြစ်သည်။ ဗိုလ်ချုပ်ထွန်းမြတ်နိုင်နှင့် ဗိုလ်မှူးချုပ် ညိုထွန်းအောင်တို့ သည် အဖွဲ့အစည်းကို ထိထိရောက်ရောက် တိုးချဲ့ခဲ့သည်။ ဒုတိယအချက်မှာ ၎င်း၏ ဗျူဟာမြောက် နိုင်ငံရေး စည်းရုံးခြင်း ဖြစ်သည်။

ပိုမိုကြီးမားသော ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်အတွက် ရည်ရွယ်သည့် “ရက္ခိတအိပ်မက် ၂၀၂၀” ကဲ့သို့သော အစပျိုး စည်းရုံးမှုများ ကြောင့်လည်းဖြစ်သည်။ တတိယအချက်မှာ AA အတွက် ရခိုင်ပြည်သူများ၏ ထောက်ခံမှု ပိုမိုရရှိလာခြင်းသည် ဗဟိုအစိုးရကကန့်သတ်ထားသော နိုင်ငံရေး လုပ်ဆောင်ချက်များကြောင့် ဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် AA သည် အခြားတိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနှင့် အထူးသဖြင့် မြန်မာ-တရုတ်နယ်စပ်တစ်လျှောက်တွင် မဟာဗျူဟာမြောက် မဟာမိတ်တည်ဆောက်မှုသည် AA အတွက် ၎င်း၏လှုပ်ရှားမှုများကို ထိန်းသိမ်းချဲ့ထွင်ရန်နှင့် ရည်မှန်းချက်များချမှတ်နိုင်စေရန် အရေးကြီးသော အရင်းအမြစ်အခြေစိုက် နေရာအဖြစ် ရှိနေခဲ့သည်။ ပိုပြီးစိတ်ဝင်စားစရာကောင်းသည်မှာ ULA/AA သည် ပြည်တွင်းပဋိပက္ခထက် ကျော်လွန်၍ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နှင့် နယ်နိမိတ်အငြင်းပွားမှုများ၊ ရိုဟင်ဂျာများ နေရပ်ပြန်ရေးနှင့် အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း တရုတ်နှင့် အိန္ဒိယ၏ ပထဝီဝင်နိုင်ငံရေး အကျိုးစီးပွားများ အပါအဝင် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော ကိစ္စရပ်များတွင် ပါဝင်နေပါသည်။ ဤရှုပ်ထွေးမှုများကြားမှ ၎င်း၏ တိကျသော ခိုင်မာသော

ခေါင်းဆောင်မှု၊ ပြတ်ပြတ်သားသား နည်းလမ်းများ နှင့် သက်ရောက်မှုအားကောင်းသည့် စုဆောင်းရေး ကြိုးပမ်းမှုများကြောင့် အဖွဲ့၏ အောင်မြင်မှုများ ရရှိခဲ့ပြီး ပိုပြီးအင်အားကောင်းလာခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း အဆိုပါ ရှုပ်ထွေးသော ပြဿနာများကြားတွင် ရခိုင်ပြည်သူများကို ခုခံကာကွယ်သူအဖြစ် ၎င်း၏ အခန်းကဏ္ဍတွင် စိန်ခေါ်မှုများ ဆက်လက် ရင်ဆိုင်နေရသည်။

လက်ရှိစာတမ်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ယခင်အစိုးရသက်တမ်းနှစ်ရပ်နှင့် ၂၀၂၁ ခုနှစ်အစောပိုင်းတွင် တပ်မတော်အာဏာသိမ်းမှုတို့အတွင်း ရခိုင်ပြည်တွင် AA ၏ ပေါ်ပေါက်လာမှုနှင့် ကြီးထွားလာမှုဆိုင်ရာ ဇာတ်ကြောင်းများကို ခြုံငုံဖော်ပြရန် ရည်ရွယ်ထားသည်။ AA ၏ သမိုင်းဝင် ဆင့်ကဲဖြစ်စဉ်၊ စစ်ရေးလှုပ်ရှားမှုများ၊ နိုင်ငံရေး ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းပုံများကို စူးစမ်းလေ့လာခြင်းဖြင့် အစီရင်ခံစာသည် ကချင်စစ်ပွဲနှင့် ၂၀၁၅ ကိုးကန့် ထိုးစစ်တွင် ၎င်း၏ ပါဝင်ပတ်သက်မှု အပါအဝင် USDP အုပ်ချုပ်ရေး (၂၀၁၁-၂၀၁၅) အောက်တွင် ၎င်း၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ခြေရာခံပါသည်။ NLD အုပ်ချုပ်ရေး (၂၀၁၅-၂၀၂၀) သည် ၎င်း၏ နိုင်ငံရေး ရပ်တည်ချက်၊ စစ်ရေး လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် ရိုဟင်ဂျာ အကျပ်အတည်းကို တုံ့ပြန်မှုအပေါ် အာရုံစိုက်သည်။

ဤစာတမ်းသည် AA ၏ တရားစီရင်ရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ တိုးတက်မှုများကို ဆန်းစစ်ရန်လည်း ရည်ရွယ်ပါသည်။ 2021 ခုနှစ် စစ်တပ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးအစိုးရ (NUG) နှင့် နိုင်ငံတော်အုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ (SAC) အစိုးရတို့နှင့် အပြန်အလှန်ဆက်ဆံမှုများ၊ ၂၀၂၄ ခုနှစ်တွင် ၁၀၂၇ စစ်ဆင်ရေး မှတစ်ဆင့် ၎င်း၏ ထင်ပေါ်ကျော်ကြားမှုနှင့် အောင်မြင်မှုများကို မီးမောင်းထိုးပြခဲ့သည်။ တရားဝင် AA ဝတ်ဆံဆိုင်များ၊ ပြည်တွင်းသတင်းအေဂျင်စီများ၊ အစီရင်ခံစာများနှင့် CAS အဖွဲ့မှ အဓိကလေ့လာတွေ့ရှိချက်များ အပါအဝင် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာပလပ်ဖောင်းများတွင် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်းဖြင့် အစီရင်ခံစာသည် AA၏ တိုးတက်လာခြင်းနှင့် ဒေသတွင်းရှိ ၎င်း၏သက်ရောက်မှုများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် နားလည်သဘောပေါက်စေပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာ၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ ထိုကဲ့သို့ထိုးထွင်းသိမြင်မှုများမှတစ်ဆင့် AA မှ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ယူဆောင်လာခဲ့သည့် ပါဝါဒိုင်းနမစ်နှင့် နိုင်ငံရေးရိုက်ခတ်မှုများကို ဖော်ထုတ်ရန်ဖြစ်သည်။

အခန်း (၂)

၂၀၁၁-၂၀၁၅ ကာလ ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ (USDP) လက်ထက် အာရက္ခတပ်တော်၏ ပေါ်ထွန်းလာမှု

၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် အာရက္ခတပ်တော်အား စတင်တည်ထောင်စဉ်ကတည်းက ၎င်း၏ ခေါင်းဆောင်များသည် မြန်မာစစ်အစိုးရ၏ ကြိုတင်ရေးဆွဲပြင်ဆင်ထားသော ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို မူတည်ကာ ပုံဖော်ထားသော နိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်းနှင့် ထိတွေ့ခဲ့ရသည်။ နှစ်ပေါင်း ၅၀ ကျော်ကြာ ကြီးစိုးခဲ့သော တရုတ်တည်းသော နိုင်ငံရေးပါတီနှင့် ၎င်းနှင့်ဆက်စပ်သည့် စစ်အာဏာရှင်အသိုက်အဝန်းသည် ပထမဆုံးအကြိမ်ဖြစ်သော အထွေထွေမဲဆန္ဒခံယူပွဲကို ၂၀၁၀ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာ ၇ ရက်တွင် ကျင်းပခဲ့သည်။ ၎င်းတို့၏ အဓိကအတိုက်အခံ နိုင်ငံရေးပါတီဖြစ်သော နေအိမ်အကျယ်ချုပ်ချခံထားရသည့် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် ၏ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီသည် ထိုရွေးကောက်ပွဲကို ဝင်ရောက် ယှဉ်ပြိုင်ခွင့်မရခဲ့ပေ။ ရက္ခိုင့်ဒေသ၏ နိုင်ငံရေးစာမျက်နှာတွင်လည်း အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီနှင့် နီးကပ်သော ဆက်ဆံရေးရှိသည့် ရခိုင်ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်သည်လည်း ထိုရွေးကောက်ပွဲအား ဝင်ရောက် ယှဉ်ပြိုင်ခွင့်မရခဲ့ပေ။ သို့သော်လည်း ရခိုင်အမျိုးသားများတိုးတက်ရေးပါတီ ဟု ခေါ်သော အသစ်ဖွဲ့စည်းထားသည့် နိုင်ငံရေးပါတီသည် ရွေးကောက်ပွဲကို ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခွင့်ရခဲ့သည့်အပြင် ပြည်နယ်လွှတ်တော်၏ နေရာအများစုကို ထိန်းချုပ်နိုင်ခဲ့ပြီး နိုင်ငံတော်အဆင့် အင်အားကြီးပါတီတစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့သည်။ စစ်တပ် ကျောထောက်နောက်ခံပြုထားသော ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီသည် တနိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာ အရ အမျိုးသားလွှတ်တော် နှင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် နေရာအများစုကို အနိုင်ရရှိခဲ့ပြီး ပထမဆုံးသော စစ်တပ်တိုင်းအရပ်သားအစိုးရကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ယခင် စစ်အာဏာရှင်ဟောင်း ဗိုလ်ချုပ်ကြီးသန်းရွှေ၏ ခန့်အပ်ချက်ဖြင့် ယခင်ဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်းလည်းဖြစ် ဗိုလ်ချုပ်ဟောင်းလည်း ဖြစ်သော ဦးသိန်းစိန် သည် သမ္မတဖြစ်လာပြီး အခြားသော ထိပ်တန်း ဗိုလ်ချုပ်ဟောင်းများသည်လည်း အမျိုးသားလွှတ်တော်နှင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ ဥက္ကဋ္ဌ ရာထူးကဲ့သို့ အရေးကြီးသော နေရာများကို ရရှိခဲ့သည်။ ထို့အတူပင် စစ်တပ်အား အင်အားကြီးထွားလာစေရန်နှင့် အကြီးမား အခိုင်မာဆုံးသော နိုင်ငံရေးအင်အားစုတစ်ခုအဖြစ် တည်ရှိနေစေရန် ရည်ရွယ်ပြီး ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်အား တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်အဖြစ် ၂၀၁၁ ခုနှစ် မတ်လ တွင် ခန့်အပ်ခဲ့သည်။

၎င်းဖြစ်စဉ်များ၏ သက်ရောက်မှုတစ်ခုအနေဖြင့် စစ်တပ်နှင့် ၁၉၉၄ ခုနှစ်မှစ၍ ၁၇ နှစ်ကြာ အပစ်ခတ်ရပ်စဲထားခဲ့သည့် ကချင်ပြည်နယ်တွင် ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဇွန်လ ၉ရက်မှ စတင်ကာ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ ပြန်လည်အစပြုခဲ့သည်။ မြန်မာစစ်တပ်မှ ကချင်လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်၏ တပ်နိမြစ်နှင့် ဗန်းမော်အရှေ့ဖက်ရှိ တပ်နိရေအားလျှစ်စစ်ဝန်းကျင်ရှိ အခြေချ စခန်းများကို စတင်တိုက်ခိုက်ခြင်းဖြင့် လက်နက်ကိုင်ထိတွေ့မှုများ အစပျိုးခဲ့သည်။ အသစ်စက်စက် လေ့ကျင့်ဖွဲ့စည်းထားသည့် အာရက္ခတပ်တော်မှ စစ်သည်များသည် ၎င်းတို့၏ မဟာမိတ် ကချင်လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်နှင့်အတူ တိုက်ပွဲဝင်ကာ တိုက်ပွဲ အတွေ့အကြုံများ ရရှိလာခဲ့ကြသည်။ ဒီဇင်ဘာ ၂၀၁၈ မှ ဖြစ်စဉ်များကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာချက်အရ ကချင်နှင့် ရှမ်းမြောက်ဒေသရှိ အာရက္ခတပ်တော်၏ အစောပိုင်းကာလ တိုက်ပွဲများကို သိနိုင်သည်။

“ကချင်လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့/ ကချင်လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်မှ ကူညီလေ့ကျင့်ပေးထားသည့် အာရက္ခတပ်တော်သည် ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းမြောက်ဒေသတွင် တိုက်ပွဲအတွေ့အကြုံများရရှိခဲ့သည်။ ကချင်လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့/ ကချင်လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်မှ ကူညီလေ့ကျင့်ပေးထားသည့်

အခြားအဖွဲ့များဖြစ်သော ပလောင်ပြည်နယ်လွတ်မြောက်ရေးတပ်ဦး / တအာင်းလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (PSLF/TNLA) နှင့် မြန်မာ့အမျိုးသားဒီမိုကရေစီမဟာမိတ်တပ်မတော် (MNDA) တို့နှင့်အတူလည်း ပူးတွဲစစ်ဆင်ရေးများဆင်နွှဲခဲ့သည်။ ၎င်းငှဖွဲ့အတူတကွစုစည်းပြီးလည်း မြောက်ပိုင်းမဟာမိတ်အဖြစ် ပူးတွဲလှုပ်ရှားသည်များလည်း ရှိသည်။

စစ်ရေးအတွေ့အကြုံများနှင့် စစ်ရေးဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့များအား မဟာမိတ်နယ်မြေများဆီမှ ရရှိခဲ့သော်လည်း အာရက္ခဒေသသို့ တပ်သားနှင့် လက်နက်ခဲယမ်းများ ပို့ဆောင်ရန်မှာ အာရက္ခတပ်တော်ခေါင်းဆောင်များအတွက် ကြီးကျယ်သော စိန်ခေါ်မှုဖြစ်ခဲ့သည်။ သမိုင်းကြောင်းအရလည်း ထိုကဲ့သို့ လက်နက်ခဲယမ်းများ ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရန် ခက်ခဲခြင်းသည် အာရက္ခဒေသ တော်လှန်ရေးလှုပ်ရှားမှုများအတွက် ကြီးမားသော အခက်အခဲတခုအဖြစ် ရှိနေခဲ့သည်။ တရုတ်နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံနယ်စပ်များနှင့် ဆက်စပ်မှုရှိသည့် အခြားအဖွဲ့အစည်းများနှင့် မတူသည်မှာ အာရက္ခဒေသနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် အိန္ဒိယနှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံတို့သည် ၎င်းတို့နိုင်ငံတွင်းရှိ အိန္ဒိယ အရှေ့မြောက်ဒေသပုန်ကန်မှုများနှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် စစ်တကောင်းဒေသရှိပုန်ကန်မှုများကြောင့် လူမျိုးစုများ၏ လွတ်မြောက်ရေး ကြိုးစားမှုများကို ဖိနှိပ်ဆန့်ကျင်လေ့ရှိသည်။ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် အာရက္ခတပ်တော်အပါအဝင် ၁၉၆၀ ၊ ၁၉၇၀ နှင့် ၁၉၉၀ နှစ်များတွင် လှုပ်ရှားခဲ့သည့် ရခိုင်လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ (AIO) နှင့် ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ / ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (ALP/ALA) တို့သည်လည်း မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးရပြီးချိန်မှစ၍ ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ခြင်းဆိုင်ရာ အခက်အခဲများကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။

ထိုကဲ့သို့အခက်အခဲများကို သိရှိနားလည်ထားမှုကြောင့် လက်ရှိ အာရက္ခတပ်တော်၏ ခေါင်းဆောင်များသည် နည်းဗျူဟာ၊ မဟာဗျူဟာ အပြောင်းအလဲများပြုလုပ်ခဲ့သည်။ တပ်သားကို တကြိမ်၊ နှစ်ကြိမ်နှင့်အပြီး အစုံအလိက်အပြုလိုက် ပို့ဆောင်ခြင်းအစား အာရက္ခတပ်တော်ခေါင်းဆောင်များသည် ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းမြောက်ဒေသမှ ရနိုင်သည့် နည်းလမ်း နှင့် လမ်းကြောင်းအားလုံးကို အသုံးပြုကာ တပ်သားများအား သေးငယ်သော အုပ်စုငယ်များအဖြစ် အသုတ်လိုက် စေလွှတ်ခဲ့သည်။ လက်နက်ခဲယမ်းများကိုလည်း ထိုင်း၊ အိန္ဒိယ နှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် တို့ကို ရေလမ်း ကုန်းလမ်း အခက်အခဲများကို ကျော်ဖြတ်ပြီး ရွှေ့ပြောင်းပို့ဆောင်ခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ အာရက္ခတပ်တော်၏ ပထမဆုံးသော အခြေချဧရိယာမှာ ယခု ချင်းပြည်နယ်၏ တောင်ဖက်အစွန်ဆုံးဖြစ်ပြီး ယခင် ရခိုင်တောင်တန်းဒေသ ဖြစ်သည့် ပလက်ဝဒေသဖြစ်သည်။ ၎င်းဒေသသည် အိန္ဒိယ၏ မီဇိုရမ်ပြည်နယ်အပြင် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၏ စစ်တကောင်းတောင်တန်းဒေသနှင့် ထိတွေ့ဆက်စပ်နေသည့် နယ်မြေဖြစ်သည်။ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဩဂုတ် တွင် အာရက္ခတပ်တော်နှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် နယ်ခြားစောင့်တပ် တို့အကြား တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားခဲ့သေးသည်။

ထိုဖြစ်စဉ်ကာလက ထုတ်ပြန်ခဲ့သော အာရက္ခတပ်တော်၏ ထုတ်ပြန်ချက်အရဆိုလျှင် နယ်စပ်မျဉ်းနီးရှိ ဘန်ဒါရန် (Bandaran) ခရိုင်Thanci ၏ Boro Modak နယ်မြေအတွင်းတွင် မနက် ၁၀ နာရီခန့်မှ စတင်ကာ ၂ နာရီနီးပါးကြာသည့် တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ အာရက္ခတပ်တော်၏ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းမှ ထောက်ပံ့ပစ္စည်းများသယ်ယူရာတွင် သုံးစွဲသည့် မြင်းများကို ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နယ်ခြားစောင့်တပ်ဖွဲ့ဝင်များမှ ဖမ်းဆီးရာမှ စတင်ကာ တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ၎င်းဖြစ်စဉ်နှင့် ဆက်စပ်ပြီး ဒါက္ကာအစိုးရနှင့် မလိုလားအပ်သော နောက်ဆက်တွဲပြဿနာများ မဖြစ်လာစေရန်အတွက် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ဝန်ကြီးချုပ်ထံသို့ ဝမ်းနည်းကြောင်း သဝဏ်လွှာပေးပို့ခဲ့ကြောင်း အာရက္ခတပ်တော် ဒုတိယစစ်ဦးစီးချုပ် ဒေါက်တာညိုထွန်းအောင်မှ ဆိုသည်။ ထိုဖြစ်စဉ်ကို ကြည့်ခူးလျှင် အာရက္ခတပ်တော်အနေဖြင့် နေပြည်တော်ရှိ ဗမာအာဏာပိုင်များနှင့် ရင်ဆိုင်ရန် စစ်ပြင်နေချိန်တွင် အခြားတဖက်နှင့် ဆက်ဆံရေးပျက်ယွင်းသော အခြေအနေအား ရှောင်ရှားလိုပုံရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ စစ်သားတိုင်း ဒီမိုကရေစီ အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလတောက်လျှောက်တွင် အာရက္ခတပ်တော်အနေဖြင့် အာရက္ခဒေသနှင့်ဆက်စပ်သော နိုင်ငံရေးကိစ္စရပ်များတွင် ပါဝင်လှုပ်ရှားခဲ့သည်။ ၎င်းတို့အနက် အထင်ရှားဆုံးမှာ ၂၀၁၄ ခုနှစ် မေလအစောပိုင်းတွင် ကျောက်ဖြူမြို့၌ ပြုလုပ်ခဲ့သည် ရခိုင်အမျိုးသားညီလာခံတွင် တက်ရောက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုညီလာခံ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ရခိုင်အမျိုးသားကာကွယ်ရေးတပ်မတော် တခုပေါ်ပေါက်လာရန် ရည်ရွယ်၍ စုရုံးကြခြင်းဖြစ်သည်။ အာရက္ခတပ်တော်၏ ဒုတိယစစ်ဦးစီးချုပ် ဒေါက်တာညိုထွန်းအောင် ဦးဆောင်အဖွဲ့တဖွဲ့သည် ထိုညီလာခံကို တက်ရောက်ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ရခိုင်အမျိုးသားကာကွယ်ရေးတပ်မတော် ဖွဲ့စည်းရေး၌ ပတ်သက်၍ ၎င်းညီလာခံကို အဓိက ဦးဆောင်ခဲ့သူ တဦးက

“ကျွန်တော်တို့ ဒေသရဲ့ လက်ရှိအခြေအနေကို သေချာ ဝေဖန်ပိုင်းခြားပြီးတော့မှ ဒီဆုံးဖြတ်ချက်ထွက်လာခဲ့တာဖြစ်တယ်။ ဒီဆုံးဖြတ်ချက်ဟာ အာရက္ခဒေသရှိ ပြည်သူ့အားလုံးကို ကိုယ်စားပြုပြီး အစိုးရအနေနဲ့ လည်း ဒါကို အလေးအနက် စဉ်းစားပေးဖို့လိုတယ် ” ဟုဆိုသည်။

၎င်းညီလာခံမတိုင်မှီ ၂၀၁၄ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁၀ ရက်နေ့၌ ကျရောက်ခဲ့သော အာရက္ခတပ်တော်နေ့တွင် အာရက္ခတပ်တော် စစ်ဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်ထွန်းမြတ်နိုင်မှ လက်ရှိကာလနှင့် အနာဂတ်တွင် ကြုံတွေ့နေရသော ကြုံတွေ့လာမည့် အခက်အခဲနှင့် ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန်အတွက် အာရက္ခပြည်သူ့တရပ်လုံး လိုက်နာနိုင်သည့် ရက္ခိတလမ်းစဉ်တရပ်ကို ဖော်ဆောင်ရန် လိုအပ်နေကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ကျောက်ဖြူမြို့၌ ပြုလုပ်မည့် ရခိုင်အမျိုးသားညီလာခံကိုလည်း အပြည့်အဝထောက်ခံကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ တခြားတဖက်၌ အာရက္ခတပ်တော်၏ မဟာမိတ်နယ်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ၂၀၁၅ခုနှစ် ကိုးကန့်စစ်ပွဲ၌ အာရက္ခတပ်တော်၏ စစ်သည်များ ပါဝင်တိုက်ခဲ့သောကြောင့် အာရက္ခတပ်တော် ကို လူသိများလာခဲ့သည်။ သမ္မတဦးသိန်းစိန် အုပ်ချုပ်စဉ်ကာလ နိုင်ငံတွင်းငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်များတွင် အာရက္ခတပ်တော်အပါအဝင် ၎င်း၏ မဟာမိတ်များဖြစ်သော တရုတ်မျိုးနွယ်စုဝင် ကိုးကန့်တို့၏ မြန်မာ့အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ်မဟာမိတ် တပ်မတော် (MNDA) နှင့် တအာင်းအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော် (TNLA) တို့သည် အခြားသော မြန်မာပြည်တွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်များအထဲတွင် အင်အားနည်းသော၊ ထိန်းချုပ်နယ်မြေ ကျဉ်းမြောင်းသော အဖွဲ့များအဖြစ် သတ်မှတ်ခံခဲ့ရသည်။ မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်များတွင် တခြားသော ကချင်လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ (KIO) တို့အား ပါဝင်ခွင့်ပေးသကဲ့သို့ ထိုအဖွဲ့များအား အပြည့်အဝပါဝင်ခွင့် မပေးခဲ့ပေ။ အကြောင်းမှာ ၎င်းတို့ ၃ ဖွဲ့သည် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံရေးဆွဲပြီးမှ ဖွဲ့စည်းသည့် (သို့) ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းသည့် အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်သောကြောင့်ဖြစ်သည့်အပြင် ထိန်းချုပ်နယ်မြေ မရှိသလောက်ဖြစ်သည့်အတွက် ဖြစ်သည်။ အကျိုးဆက်အားဖြင့် အာရက္ခတပ်တော်နှင့် လူသိရှင်ကြား မဟာမိတ်ပြုထားခြင်း မရှိသေးသည့် MNDA သည် ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီမှ ဇွန်လထိ ကြာမြင်သည့် ထိုးစစ်တခုကို မြန်မာစစ်တပ်အား တိုက်ခိုက်ခြင်းဖြင့် စတင်ခဲ့ပြီး အာရက္ခတပ်တော်၏ တပ်သားများလည်း ၎င်းတိုက်ပွဲများတွင် ပါဝင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ ဝပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးတပ်မတော် (UWSA) နှင့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ မဟာမိတ်တပ်မတော် (NDA) တို့က ထိုတိုက်ခိုက်မှုများတွင် ပါဝင်ခြင်းအား ငြင်းဆိုခဲ့ကြသော်လည်း အာရက္ခတပ်တော် ခေါင်းဆောင်များအနေဖြင့် မြန်မာစစ်တပ်ကို ထိုးစစ်ဆင်တိုက်ခိုက်ခဲ့သော ထိုတိုက်ခိုက်မှုများတွင် မပါဝင်ဟု ငြင်းဆိုခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ ထို ၂၀၁၅ ကိုးကန့်တိုက်ပွဲ ပြီးသည့်အခါ MNDA အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ နယ်မြေအချို့ကို ရရှိခဲ့ပြီး ထိန်းချုပ်နယ်မြေ အချို့ရခဲ့သည်။

သို့သော်လည်း ဦးသိန်းစိန်လက်ထက် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်များတွင် အာရက္ခတပ်တော်၏ ပါဝင်မှုမှာ အလွန်ပင်နည်းပါးခဲ့သည်။ ၂၀၁၄ နှစ်လည်ပိုင်း အချက်အလက်များအရ အာရက္ခတပ်တော်၏ အင်အားမှာ ၁၅၀၀ သာ

ရှိခဲ့သော်လည်း ၂၀၁၅ စက်တင်ဘာလတွင် ၂၅၀၀ ခန့်ထိ အင်အားတိုးလာခဲ့သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၁၆ ရက်တွင် UNFC ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သော်လည်း မည်သည့်အကြောင်းရင်းမှ မသိရပဲ အာရက္ခတပ်တော်သည် ၎င်းမဟာမိတ်အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပူးပေါင်းခြင်း ဖိတ်ခေါ်ခံရခြင်းမရှိခဲ့ပေ။ ၎င်းအစား အခြားသော ရခိုင်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့တစ်ခုဖြစ်သော ရခိုင်အမျိုးသားကောင်စီ/ရခိုင်ပြည်တပ်မတော် (ANC/AA) အား ကောင်စီအဖွဲ့ဝင်အဖြစ်လက်ခံခဲ့သည်။ ဦးသိန်းစိန်လက်ထက် ၂၀၁၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာတွင် တနိုင်းလုံးဆိုင်ရာ အပစ်ခံရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက် လက်မှတ်ထိုးကြသည့်အခါ အာရက္ခတပ်တော်အား ပါဝင်ရေးထိုးရန် ငြင်းပယ်ခံရပြီး အခြားသော ရခိုင်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ဖြစ်သည့် ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ/ ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (ALP/ALA) က ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးခွင့်ရခဲ့သည်။ ထိုကဲ့သို့ အာရက္ခတပ်တော်၏ ပါဝင်ခွင့် ငြင်းဆိုခံရခြင်းမှာ မြန်မာစစ်ဖက်မှ ငြင်းဆိုခြင်းဖြစ်ပြီး အာရက္ခတပ်တော်၏ သက်တမ်းမှာ တိုတောင်းသည့် အကြောင်းပြချက်ကြောင့်ဖြစ်ပြီး လက်နက်ဖြုတ်သိမ်းမှုသာ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးခွင့်ပြုမည်ဟု သဘောထားကြောင့် ဖြစ်သည်။

စစ်ရေးစာမျက်နှာတွင်ကား ကျောက်တော်မြို့နယ်၌ အာရက္ခတပ်တော်သည် မြန်မာစစ်တပ်နှင့် တိုက်ပွဲများ ပထမဆုံးအကြိမ်ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ အဆိုပါတိုက်ပွဲများနှင့် ပတ်သက်၍ အာရက္ခတပ်တော် စစ်ဦးစီးချုပ်မှ "ဒါကသိပ်ကောင်းတဲ့ အနေအထားတော့မဟုတ်ဘူး။ ဗမာစစ်တပ်က ပြဿနာကို ဖြေရှင်းဖို့အတွက် အမြစ်ပြတ်ချေမှုန်းရေး လမ်းစဉ်ကို ဆက်ကျင့်သုံးနေတုန်းပဲ။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်တို့အတွက် အရမ်းခက်ခဲတာတော့မဟုတ်ဘူး။ ဒါတွေကို ကျွန်တော်တို့ ကြိုတင်ပြီး စဉ်းစားထားပြီးသားဖြစ်တယ်။ အခြေအနေက အရမ်းခက်ခဲတာမဟုတ်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ တိုက်ပွဲတွေက ပိုပြင်းထန်လာလိမ့်မေ" ဟုဆိုသည်။ ထို့နောက် ၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာတွင် ပြုလုပ်သည့် ရွေးကောက်ပွဲအကြောင်း မေးမြန်းသော အခါ ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ (ANP) အား သူ့အနေဖြင့် သဘောကျကြောင်းပြောကြားပြီး ၎င်းပါတီအနေဖြင့်လည်း ပါတီဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ တိုးတက်ရန်လိုအပ်သေးကြောင်း မှတ်ချက်ပြုခဲ့သည်။

အခန်း (၃)

၂၀၁၆ -၂၀၂၀ ကာလ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD) အစိုးရလက်ထက် အာရက္ခတပ်တော်၏ အင်အားကြီးထွားခိုင်မာလာခြင်း

အရပ်ဖက် အတိုက်အခံပါတီကြီးဖြစ်သည့် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ဦးဆောင်သည့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်ပါတီ(NLD) သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အရပ်သားတစ်ပိုင်း ဒီမိုကရေစီစနစ်ပြောင်းလဲမှုအနေဖြင့် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ NLD ကြီးစိုးအုပ်ချုပ်သည့်ကာလတောက်လျှောက်ဖြစ်သည့် ၂၀၁၈ မှ ၂၀၁၀ ထိနှင့် ၂၀၂၀ အာဏာသိမ်းမှု ဖြစ်သည်အထိ အာရက္ခတပ်တော် AA သည် ပိုထင်ရှားလာပြီး စစ်ရေးလှုပ်ရှားမှုများနှင့် မြန်မာစစ်တပ်အား ရင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်မှုများ များပြားလာခဲ့သည်။ ထိုကာလတလျှောက်လုံးတွင် AA ၏ ရက္ခိတအိပ်မက်နှင့် ရက္ခိတလမ်းစဉ်ကို စတင်ထုတ်ဖော်လာခဲ့ပြီး အာရက္ခပြည်သူများ၏ လူကြိုက်များ ထောက်ခံမှုကိုရရှိခဲ့သည်။ ပို၍ အရေးကြီးသည်မှာ NLD အစိုးရ၏ AA အပေါ်အနှုတ်သဘောဆန်သော သဘောထားနှင့် တုံ့ပြန်မှုများကြောင့်ဖြစ်သည်။

တိကျသည့် နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်နှင့် ပြတ်သားရှင်းလင်းသည့် မဟာဗျူဟာများကြောင့် AA သည် အာရက္ခပြည်သူများ၏ စိတ်နှလုံးကို သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့ပြီး အာရက္ခဒေသခံလူငယ်အမြောက်အများလည်း AA ၏ အမျိုးသားရေးလှုပ်ရှားမှုများတွင် ပါဝင်လာခဲ့ကြသည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်ထွန်းမြတ်နိုင်က ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် နှင့် ဒေါက်တာညိုထွန်းအောင်က အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးအဖြစ်တာဝန်ယူထားသည့် ရက္ခိတအမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ် (ULA) ဟုခေါ်သော AA ၏ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းကို စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်မေလတွင် AA ၏ ဝက်ဆိုဒ်တွင်ထုတ်လွှင့်ခဲ့သည့် ဗိုလ်ချုပ်ထွန်းမြတ်နိုင်၏ မိန့်ခွန်းတွင် ရက္ခိတလမ်းစဉ်နှင့် ရက္ခိတအိပ်မက်ကို စတင်မိတ်ဆက်ခဲ့သည်။

၎င်း၏ မိန့်ခွန်းအရ ရက္ခိတလမ်းစဉ်သည် တကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာအရ ကိုယ်စားပြုနိုင်သည့် လွတ်လပ်ပြီး ဂုဏ်သိက္ခာရှိသည့် အာရက္ခလူ့ဘောင်ကို တည်ထောင်နိုင်ရန်နှင့် အာရက္ခပြည်သူများ၏ ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်အတွက် တိုက်ပွဲဝင်နိုင်ရန် ဟုဆိုသည်။ ရက္ခိတအိပ်မက်ဆိုသည်မှာ အာရက္ခပြည်သူတစ်လုံး၏ ဆန္ဒနှင့် အိပ်မက်ဖြစ်သည့် ဆုံးရှုံးသွားသည့် ရက္ခိတအချုပ်အခြာအာဏာကို ပြန်လည်ရယူရန်နှင့် အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးလှုပ်ရှားမှုများကို လုပ်ဆောင်ရန်ဖြစ်သည်။ ဆက်လက်၍ ရက္ခိတအိပ်မက် ၂၀၂၀ ဆိုသည်မှာ အာရက္ခပြည်သူများအနေဖြင့် လွတ်လပ်သော အာရက္ခပြည်၏ ပြည်သူများအဖြစ် ယုံကြည်လာစေရန်နှင့် ULA/AA ၏ အမျိုးသားရေးလှုပ်ရှားမှုများတွက် ပါဝင်လာစေရန်ဖြစ်သည်။ ၎င်းမိန့်ခွန်းတွင် ရခိုင်ဘုရင့်နိုင်ငံတော်ကျဆုံးပြီးနောက် ဆုံးရှုံးခဲ့သော သမိုင်းကြောင်းဆိုရာ အချုပ်အခြာအာဏာ ဆုံးရှုံးမှုနှင့် ညီညွတ်သော ခေါင်းဆောင်မှုနှင့် မှန်ကန်သော လမ်းစဉ်အောက်တွင် အာရက္ခပြည်သူတစ်လုံး သွေးစည်းရေးကို အဓိက ရည်ညွှန်းခဲ့သည်။

၂၀၁၉ ဇန်နဝါရီလ AA စစ်ဦးချုပ်မှ မီဒီယာများအားပြောကြားရာတွင် UWSA ရရှိနေသည့် အဆင့်အတန်းမျိုးကို သဘောကျကြောင်း နှင့် ကွန်ဖက်ဒရေရှင်းသည် ဖယ်ဒရယ်လစ်ဇ် ထက် ပိုအဆင်ပြေပြီး အာရက္ခပြည်သူများ၏ မျှော်လင့်ချက်နှင့် အာရက္ခပြည် သမိုင်းကြောင်းနှင့် ပိုပြီး လိုက်လျောညီထွေကြောင်းဆိုသည်။ ဤ ဆိုလိုချက်မှာ ဒေသဆိုင်ရာကိစ္စရေးများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအပေါ် လုပ်ကိုင်နိုင်ခွင့် အာဏာရှိပြီး အငယ်စား အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်ဆိုင်သည့်အနေအထားတစ်ရပ်အား ဗမာအုပ်ချုပ်သူများနှင့် ညှိနှိုင်းရရှိနေလိုမှုကို ဆိုလိုသည်။ ထိုကဲ့သို့ ပြင်းပြသောရည်မှန်းချက်အပြင် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် အင်အား ၁၅၀၀ ခန့်မှ ၂၀၁၆ တွင် အင်အား ၃၀၀၀ ခန့်၊ ၂၀၂၀ မေလတွင် အင်အား ၆၀၀၀ မှ ၁၀၀၀၀ ခန့်အထိ အင်အားတိုးလာခဲ့သည်။ ထို့အပြင် အာရက္ခတပ်တော်ကို

ထောက်ခံမှုသည် ဒေသခံအာရက္ခပြည်သူများအပြင် နိုင်ငံရေးသမားများနှင့် တခြားဒေသ နှင့် နိုင်ငံများသို့ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သည့် အာရက္ခအသိုက်အဝန်းများကို ပျံ့နှံ့ခဲ့သည်။

ထိုကဲ့သို့စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုဆိုင်ရာတွင် ULA/AA ၏ မကျေနပ်ချက်များကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုသည် အာရက္ခပြည်သူများ၏ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ခွဲခြားဆက်ဆံခံရမှုကို ပဲ့တင်ဟပ်စေခဲ့သည်။ NLD အစိုးရ မှ ၎င်းတို့အား မျှတစွာဆက်ဆံမည်ဟု ယူဆခဲ့သော အာရက္ခပြည်သူများ၏ ခါးသီးသော ခံစားချက်များသည် NLD အစိုးရ သက်တမ်းကာလတွင် တိုးပွားလာခဲ့သည်။ နိုင်ငံရေးအားဖြင့်ဆိုလျှင် ရက္ခပြည်သူအများစုထောက်ခံသော ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ (ANP) သည် ပြည်နယ်အဆင့်တွင် နေရာအများစုကိုအနိုင်ရရှိခဲ့သော်လည်း ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်ကို NLD ပါတီမှသာ ခန့်အပ်ခဲ့သည်။ ထိုဆုံးဖြတ်ချက်သည် ရက္ခပြည်သူထုအတွက် သစ္စာဖောက်ခံရသကဲ့သို့ ခံစားခဲ့ကြရပြီး နိုင်ငံရေး အပြောင်းအလဲအတွက် ရွေးကောက်ပွဲနိုင်ငံရေး ကို အယုံအကြည်ကင်းမဲ့လာခဲ့ကြသည်။ တဆက်တည်းဆိုလျှင် NLD ပါတီသည် ANP ပါတီကို သိသိသာသာ လျစ်လျူရှုခဲ့ပြီး အထက်လွှတ်တော်၏ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ နေရာကို ပေးခဲ့သည်မှ လွဲ၍ နိုင်ငံတော်အဆင့် လွှတ်တော်တွင် အပြုသဘောဆန်မှုများမရှိခဲ့ပေ။

၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ကျရောက်သည့် ၂၃၃ ကြိမ်မြောက် ရက္ခပြည်သူအချုပ်အခြာအာဏာနှင့် ဘုရင်နိုင်ငံတော် ကျရှုံးခြင်း အထိမ်းအမှတ်ပွဲ ပြုလုပ်ခွင့်ကို NLD အစိုးရမှ ခွင့်မပြုခဲ့သည့်အတွက် မြောက်ဦးမြို့တွင် ဆန္ဒပြမှုများဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းဆန္ဒပြမှုမှာ ဖြိုခွင်းနှိမ်နှင်းခံခဲ့ရပြီး ဆန္ဒပြပြည်သူ ၇ ဦးသေဆုံးခဲ့သည်။ ၎င်း ရက္ခပြည်သူအချုပ်အခြာအာဏာနှင့် ဘုရင်နိုင်ငံတော် ကျရှုံးခြင်း အထိမ်းအမှတ်ပွဲ ကို ရသေ့တောင် မြို့နယ်တွင် ထပ်မံပြုလုပ်ခဲ့ပြီး ထိုပွဲတွင် မိန့်ခွန်းပြောသည့် ဒေါက်တာအေးမောင်နှင့် စာရေးဆရာ ဝေဟင်အောင် တို့ကို ရက္ခပြည်သူအချုပ်အခြာအာဏာနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဟောပြောမှု နှင့် ULA/AA ကိုထောက်ခံမှုတို့ဖြင့် NLD အစိုးရက ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။ ယခင် ANP ဥက္ကဋ္ဌ ဟောင်း ဒေါက်တာအေးမောင်မှ “ ဗမာလူမျိုးတွေသာ ရခိုင်လူမျိုးတွေကို ကျွန်ုပ်တို့သတ်မှတ်ထားပြီး တန်းတူအခွင့်အရေးမပေးလိုဘူးဟု ဆိုခြင်းကြောင့် ဒေါက်တာအေးမောင်ကို နိုင်ငံတော်သစ္စာဖောက်မှု ၊ အကြမ်းဖက်ရန်လှုံ့ဆော်မှုတို့ဖြင့် ထောင်ဒဏ် ၂၂ နှစ်ချမှတ်ခဲ့သည်။ ဆက်လက်၍ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများကြောင့် မလုံခြုံဟုသည့် အကြောင်းပြချက် ဖြင့် ၂၀၂၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကြော်ငြာသည့်အခါ ရခိုင်ပြည်နယ်မှ လူဦးရေ ၁.၅သန်းကျော်သည် ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံရေးသားအခွင့်အရေး ကန့်သတ်ခံခဲ့ရသည်။ ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ပြီး ၄ ရက်အကြာ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များမှ ရခိုင်ဒေသ၏ မဲပေးခွင့် ပိတ်ပင်ခံခဲ့ရသည့်နေရာများတွင် ရွေးကောက်ပွဲပြန်လည်ကျင်းပရန် လက်ခံခဲ့ပြီးဂျပန်အစိုးရ၏ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အထူးကိုယ်စားလှယ် မစ္စတာ ယိုရှိဆာဆာကာဝါမှ ဒေါ်အောင်စုကြည်အပါအဝင် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်နှင့် ညှိနှိုင်းခဲ့သော်လည်း ပြည်သူများ၏ မဲပေးခွင့်အား ဆက်လက်၍ ရုတ်သိမ်းထားခဲ့သည်။

စစ်ရေးစာမျက်နှာတွင် ULA/AA အား ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းနှင့်အလယ်ပိုင်းမြို့နယ်များရှိ အာရက္ခပြည်သူများ၏ ထောက်ခံပိုမိုမြင့်မားလာခဲ့ပြီး ၂၀၁၅ နှစ်လယ်ပိုင်းမှ စတင်တာ မြန်မာစစ်တပ်အား ပျောက်ကျားစစ်ဆင်ရေး ဆင်နွှဲမှုများရှိလာခဲ့သည်။ အစောပိုင်းတိုက်ပွဲများမှာ ပလက်ဝနှင့် ဘူးသီးတောင်မြို့နယ်များတွက် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် တိုက်ပွဲငယ်များဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ၂၀၁၈ နှောင်းပိုင်းတွင် တိုက်ပွဲများ ပိုကြီးမားပြင်းထန်လာခဲ့သည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာနှင့် ဒီဇင်ဘာလ ကြားတွင် အာရက္ခတပ်တော်နှင့် မြန်မာစစ်တပ်တို့ တိုက်ပွဲ ၂၅ ကြိမ်ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီ ၁ရက်နေ့ ၌ မြောက်ဦးမြို့နယ်တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်၏ ယာဉ်တန်းကို AA မှ လက်လုပ်မိုင်းဖြင့်တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ၂၀၂၀ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီ ၄ ရက်နေ့တွင် ကျရောက်သော မြန်မာနိုင်ငံ၏ လွတ်လပ်ရေးနေ့တွင် ဘူးသီးတောင်မြို့နယ်ရှိ နယ်ခြားစောင့်ရဲစခန်းများကို တစ်ရာထက် မနည်းသော AA တပ်သား များမှ တပြိုင်နက်တည်း တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ တိုက်ခိုက်မှု ၄ ကြိမ်အတွင်းနေရာ

၅၀ ခန့်တွင်တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ယင်းအရေအတွက်သည် မြန်မာပြည်ရှိ ပုန်ကန်တော်လှန်သည့်တိုက်ပွဲများထဲမှ သိသာထူးခြားသော အရေအတွက်ဖြစ်ပြီး အနောက်ဖက် နယ်စပ်တွင် အာရက္ခစစ်သည်များ ထောင်ပေါင်းများစွာ ရောက်ရှိနေပြီး အာရက္ခတပ်တော်၏ အင်အားကို မြင်နိုင်သည်။ ထိုကဲ့သို့ စစ်ရေးလှုပ်ရှားမှုများသည် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ မြောက်ဦး၊ ကျောက်တော်၊ မင်းပြား၊ မြေပုံ ၊ ရသေ့တောင်နှင့် ပုဏ္ဏားကျွန်းမြို့နယ်တို့ရှိ အဓိက မြို့ရေယာနှင့် မြို့နားအနီးတဝိုက်ဒေသများတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး ၎င်းနေရာတို့သည် ရခိုင်လူမျိုးများ အရေအတွက်မြောက်မြားစွာနေထိုင်ကြသည့် အချက်အချာနေရာများဖြစ်သည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီ ၄ ရက်နေ့တွင် ရဲစခန်း ၄ ခုအား အာရက္ခတပ်တော်မှ တိုက်ခိုက်မှုသည် NLD နှင့် စစ်တပ်အတွင်း ထိန်းချုပ်ရလွယ်သည်ဟု ယူဆထားသည့် အနေအထားမှ ကြီးကြီးမားမား ခြိမ်းခြောက်သည်ဟု ယူဆသည့် အနေအထားသို့ ပြောင်းလဲစေခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှစတင်၍ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ မြို့နယ် ၉ မြို့နယ်တွင် စစ်ဆင်ရေး ရာဂဏန်းကို AA မှ ဆင်နွဲခဲ့ပြီး ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်ပိုင်းမြို့နယ်များသို့လည်း ပျံ့နှံ့လာခဲ့သည်။ ၂၀၂၀ အစောပိုင်းတွင် AA မှ ထုတ်ပြန်သော အချက်အလက်များအရ ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း မိနစ်သုံးဆယ်ထက်ကြာသော တိုက်ပွဲပေါင်း ၆၈၁ ကြိမ်ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး အစိုးရစစ်တပ်မှ ၃၅၆၂ ယောက် ထိခိုက်ကျဆုံးမှု ရှိခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ AA ၏ တဖြည်းဖြည်း ကျယ်ပြန့်ကြီးထွားလာသော စစ်ဆင်ရေးများကို တုံ့ပြန်ရန် NLD အစိုးရနှင့် မြန်မာစစ်တပ်တို့အကြား နီးကပ်သော ဆက်ဆံရေး ရှိလာခဲ့သည်။

၂၀၁၉ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီ ၄ ရက် နယ်ခြားစောင့်ရဲ အခြေစိုက်စခန်း လေးခုကို တိုက်ခိုက်ပြီးနောက်တစ်ရက်တွင် AA ခေါင်းဆောင် လေးဦးဖြစ်သည့် ထွန်းမြတ်နိုင်၊ ညိုထွန်းအောင်၊ ကျော်ဟန်နှင့် ခိုင်သုခတို့ကို ထောင်ဒဏ် ဆယ်နှစ် မှ ထောင်ဒဏ်တစ်သက် ထိ ချမှတ်နိုင်သည့် အကြမ်းဖက်ပုဒ်မဖြင့် တရားစွဲခဲ့သည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၄ ရက်နေ့တွင် အစိုးရတရားရုံးတစ်ရုံးက အဆိုပါ AA အကြီးတန်းခေါင်းဆောင်လေးဦးအား ၂၀၁၄ ခုနှစ် အကြမ်းဖက်မှု တန်ပြန်ရေး ဥပဒေအရ ထောင်ဒဏ် ၃ နှစ်မှ ခုနစ်နှစ်အထိ ချမှတ်နိုင်သည့် ပုဒ်မဖြင့် တရားစွဲဆိုခဲ့သည်။ ၂၀၂၀ ခုနှစ် မတ်လတွင် သမ္မတဦးဝင်းမြင့်က AA ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် ရည်မှန်းချက်များ ၊ ၎င်း၏ နိုင်ငံရေးအင်အားစု ရက္ခိုက်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ် (ULA) နှင့် ဆက်စပ်အဖွဲ့များနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်များ “တို့သည်နိုင်ငံနှင့်လူထုငြိမ်းချမ်းရေး” နှင့်တရားမဝင်အသင်းများအက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၅ (ခ) အရ တရားမဝင်အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပြီး တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် တည်ငြိမ်ရေးတို့အတွက် အန္တရာယ်ရှိကြောင်း ကြေငြာခဲ့သည်။ အဆိုပါအမိန့်ကို ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး စိုးထွဋ်က လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပြီး ၎င်းသည် အကြမ်းဖက်မှု တိုက်ဖျက်ရေး ဗဟိုကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌလည်း ဖြစ်သည်။

ထို့အပြင် မဟာမိတ်ဖွဲ့စည်းခြင်းသည် AAကို အဓိကအင်အားကြီးလာစေသည့် အဓိကဗျူဟာများထဲမှ တစ်ခုဖြစ်သည်။ AA သည် တရုတ်နိုင်ငံနှင့် နယ်စပ်ဒေသများတွင် တည်ထောင်ခဲ့ပြီး တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ သုံးခု စုပေါင်းထားသော မဟာမိတ်အဖွဲ့၏ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်သည်။ ပထမဦးစွာ AA သည် မြောက်ပိုင်းမဟာမိတ်-မြန်မာ (NA-B) အဖွဲ့ဝင် လေးဖွဲ့ (KIA၊ MNDA နှင့် TNLA) တို့နှင့်အတူ ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ဒုတိယအနေဖြင့် AA သည် ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သော အင်အားကြီးလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ဖြစ်သည့် United Wa State Army (UWSA) ဦးဆောင်သော Federal Political Negotiation and Consultative Committee (FPNCC) ဟုခေါ်သော ပိုမိုထင်ရှားသော နိုင်ငံရေးညွန့်ပေါင်းအဖွဲ့နှင့် ပူးပေါင်းခဲ့သည်။ AA သည် KIA၊ MNDA၊ TNLA၊ SSPP နှင့် NDAA ကဲ့သို့သော အခြားအဖွဲ့ဝင်များနှင့်အတူ စတင်တည်ထောင်သူအဖြစ် ပါဝင်ခဲ့သည်။ တတိယအချက်မှာ MNDA၊ TNLA နှင့် AA တို့ပါဝင်သော ညီနောင်မဟာမိတ် ၃ဖွဲ့ (Three Brotherhood Alliance - 3BTAs) အဖြစ် ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဇွန်လ တွင် စတင်တည်ထောင်ခဲ့ပြီး ပိုမိုဖွဲ့စည်းထားသော စစ်ဘက်ညွန့်ပေါင်းအဖွဲ့၏ အဓိကအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာခဲ့သည်။

မဟာမိတ်များ ဖွဲ့စည်းပုံ			
အဖွဲ့အမည်	မြောက်ပိုင်းမဟာမိတ်	ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံရေးညှိနှိုင်းရေးနှင့် အတိုင်ပင်ခံကော်မတီ	ညီနောင်မဟာမိတ် ဥဖွဲ့
အဖွဲ့ဝင်များ	KIA, MNDA, TNLA, AA	UWSA, KIA, MNDA, TNLA, SSPP, NDAA, AA	MNDA, TNLA, AA

NLD အစိုးရ ဦးဆောင်သော တရားဝင် ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် AA သည် TNLA နှင့် MNDA ကဲ့သို့ပင် ၂၁ ရာစု ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေး ညီလာခံတွင် ပါဝင်ခြင်းမှ ဖယ်ထုတ်ခံထားရဆဲ ဖြစ်သည်။ ဤချန်လှပ်ထားခြင်းကြောင့် အဆိုပါအဖွဲ့သုံးဖွဲ့သည် ငြိမ်းချမ်းရေးစေ့စပ်ညှိနှိုင်းရေးမူဘောင်အသစ်ကို တွန်းအားပေးရန် ရည်ရွယ်၍ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံရေးညှိနှိုင်းရေးနှင့် အတိုင်ပင်ခံကော်မတီ (FPNCC) ကို ဖွဲ့စည်းရန် အခြားလက်မှတ်ထိုးထားသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ (EAO) လေးခုနှင့် ပူးပေါင်းရန် လှုံ့ဆော်ပေးခဲ့သည်။ တရုတ်နိုင်ငံ ကုမင်းမြို့တွင် AA၊ PSF/TNLA၊ MNDA တို့နှင့် အလွတ်သဘော တွေ့ဆုံဆွေးနွေးသည့်အခါ ငြိမ်းချမ်းရေး ညီလာခံတွင် ပါဝင်နိုင်ခြေနှင့် ပတ်သက်၍ အဖွဲ့များက ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသော ပဋိပက္ခများအတွက် နိုင်ငံရေးအရ အဖြေရှာရန် ဆန္ဒရှိကြောင်း ပြသခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်း လက်နက်ကိုင် တော်လှန်မှုများ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။

သို့သော် ၂၀၁၆ နှင့် ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လအတွင်း ရိုဟင်ဂျာအကျပ်အတည်းအတွင်း ULA/AA ၏ နိုင်ငံရေးရပ်တည်ချက်မှာ အလွန်နည်းပါးသည်။ အထူးသဖြင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် နယ်နိမိတ်ချင်း ထိစပ်နေသော ဘူးသီးတောင်နှင့် မောင်တောမြို့နယ်များတွင် ARSA ၏ လက်နက်ကိုင် အကြမ်းဖက် လှုပ်ရှားမှုများ တိုးလာသောအခါ AA ၏ တည်ရှိမှုနှင့် ထင်ပေါ်ကျော်ကြားမှု နည်းပါးသွားကြောင်း သိရသည်။ ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် ARSA ၏ ညှိနှိုင်းတိုက်ခိုက်မှုများကို တုံ့ပြန်သည့်အနေဖြင့် မြန်မာစစ်တပ်သည် ရိုဟင်ဂျာလူထုအား အချိုးမညီဘဲ ရက်စက်စွာ တုံ့ပြန်သောအခါ ရခိုင်ပြည်နယ်အလယ်ပိုင်းရှိ AA ၏ လက်နက်ကိုင်လှုပ်ရှားမှုများသည် ပလက်ဝဒေသမှလွဲ၍ ကနဦးတွင် အနည်းငယ်မျှသာဖြစ်သည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် AA သည် MNDA နှင့် TNLA တို့ ပူးပေါင်း၍ မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် ICG အမှုကို ထောက်ခံကြောင်း ကြေညာချက်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

အခန်း (၄)

သူပုန်မှသည် အစိုးရဆီ - ၂၀၂၁ အာဏာသိမ်းမှု နောက်ပိုင်းကာလများ

က။ တရားစီရင်ရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး ယန္တရားများ စတင်အသက်သွင်းခြင်း

၂၀၂၁ ခု ဖေဖော်ဝါရီ ၁ ရက်နေ့ အာဏာသိမ်းမှု နောက်တွင် ၊ ရခိုင်ဒေသသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြားသော ဒေသများကဲ့သို့ အကြမ်းဖက်မှု နှင့် ဆန့်ကျင်မှုများကို အထူးရှောင်ရှားခဲ့သည်။ အာဏာသိမ်း အုပ်စုက အာဏာသိမ်းမှု ဆန့်ကျင်ရေးသူများအား တုံ့ပြန်ရာတွင် အာရုံစိုက်နေရရာ အာရက္ခတပ်တော် AA နှင့် ၎င်း၏ နိုင်ငံရေး အင်အားစု ဖြစ်သည့် ULA သည် ယခုမြင်တွေ့နေရသည့် ၎င်း ၏ ထိန်းချုပ်ရေးမြေများနှင့် အဓိက ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် စင်ပြိုင်အစိုးရ တနည်းအားဖြင့် နယ်မြေထိန်းချုပ်ထားသော De facto အစိုးရ ပေါ်ပေါက်လာရေး ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ လွန်ခဲ့သော ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ တစ်ရက်နေ့မှ စတင်သည့် စစ်ကောင်စီနှင့် အပစ်ရပ်ထားသည့်ကာလတွင် အာရက္ခတပ်တော်သည် အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် တရားစီရင်ရေး မဏ္ဍိုင်များကို စနစ်တကျ တည်ဆောက်ပြီး ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ဖြစ်ပေါ်သော ရာဇဝတ်မှုများကို ၎င်းတို့ထံ တိုက်ရိုက်တိုင်ကြားရန် တိုက်တွန်းထားခဲ့သည်။ တိုင်ကြားစာများကို ပုဂ္ဂိုလ်ရေး ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များလုံခြုံစွာဖြင့် အီးမေးလ်၊ VK နှင့် Telegram များမှ တစ်ဆင့် တိုင်ကြားနိုင်ခဲ့သည်။ AA ၏ တရားစီရင်ရေး မဏ္ဍိုင်သည် အကြမ်းဖက်မှု၊ ခိုးမှုနှင့် မြေယာ အငြင်းပွားမှု ပြဿနာများအပါအဝင် ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန် ရည်ရွယ်ခဲ့ကြသည်။ AA သည် ဒေသတည်ငြိမ်ရေး အင်အားစုအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုမှု ရရှိခဲ့ပြီး ULA အတွင်းတွင်လည်း ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ခံမှုများကို တိုးလာစေခဲ့သည်။ ယခုအချိန်တွင် AA ထိန်းချုပ်ဒေသများတွင် ရှိသော တရားရုံးများသည် လူထု ယုံကြည်မှု နည်းသော စစ်ကောင်စီ တရားရုံးများအား အစားထိုး နေရာယူလာကြသည်။

တရားစီရင်ရေး မဏ္ဍိုင်မတည်ဆောက်မှီကပင် ULA သည် ကိုရိုနာ ဗိုင်းရပ်စ် ထိန်းချုပ်နိုင်စေရန် ၂၀၂၁ ဩဂုတ်လ ၄ ရက် အထိ ထုတ်ပြန်ခဲ့သော ညွှန်ကြားချက်များကြောင့်လည်း ULA သည် ပြည်သူထောက်ခံမှုကို ထင်ထင်ရှားရှား ရရှိထားခဲ့သည်။ အစီရင်ခံစာများ အရ ထုတ်ပြန်ချက်များကို မလိုက်နာသောကြောင့် မင်းပြားနှင့် ကျောက်တော်မြို့နယ်တွင် ဝါးဖြင့် ကင်းလှည့်ခြင်း ၊ ရသေ့တောင်မြို့နယ်တွင် ထထိုင်လုပ်ခိုင်းခြင်း ကဲ့သို့သော လုပ်ဆောင်ချက်များကို ပြည်သူများသည် ကောင်းစွာ လိုက်နာခဲ့ကြသည်။ ၂၀၂၁ ဩဂုတ်လ ၆ရက်နေ့တွင် မြောက်ဦး လူငယ် ကွန်ယက် ၏ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးခိုင်မင်းချင် က AA ၏ အိမ်ပြင်မထွက်ရေးနှင့် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အကွာအဝေး ထားရှိရေး ညွှန်ကြားမိန့်ကို ရခိုင်ပြည်နယ် ကျေးလက်ဒေသနေ ပြည်သူများက လေးစား လိုက်နာခဲ့ကြကြောင်း ချီးမွမ်းပြောဆိုထားသည်။ AAသည် မြောက်ဦးမြို့တွင်းနှင့် ကျေးလက်ဒေသများတွင်လည်း လမ်းပေါ်တွင် လောင်းကစားခြင်းနှင့် အရက်သောက်ခြင်းများကို တင်းကျပ်စွာ တားမြစ် ကိုင်တွယ်ခဲ့ကြောင်းလည်း သူက ပြောဆိုထားသည်။

ထို့အပြင် Frontier Myanmar ၏ အဆိုအရ AA၏ ကနဦးလုပ်ဆောင်ချက်များကို ဒေသခံများ၊ လူမှု အဖွဲ့အစည်းများ နှင့် ထင်ရှားသော နိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင်များက လိုက်လျှောက်လှုံ့ ကြိုဆိုခဲ့ကြသည်။ ကျောက်တော် မြို့ခံ ဦးဇော်ဝင်းက နှစ်အတော်ကြာ လျစ်လျူရှုခံထားရသည့် ရခိုင်လူထု အသံကို နားထောင်သည့် အစိုးရတစ်ရပ် လိုချင်ကြောင်း AA အား ထောက်ခံ ပြောဆိုထားသည်။ ဒေသခံပြည်သူများ၏ စိတ်ဆန္ဒကို လိုက်လျောသော ကိုယ်စားပြုမှုနှင့် ထိရောက်သော ခေါင်းဆောင်မှုတို့က AA ၏ ဩဇာများလာပြီး လူကြိုက်များလာစေသည်။ ပြည်သူများက စစ်ကောင်စီ၏ တရားရုံးများထက် ULA ၏ တရားရုံးအပေါ် ပိုမို အားကိုးလာသောကြောင့်

ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် အုပ်ချုပ်ရေး အားပြိုင်မှုများရှိနေကြောင်း လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ဟောင်းများနှင့် ဒေသခံများက ၂၀၂၂ ခု ဇန်နဝါရီလ တွင် RFA ကို ပြောဆိုထားသည်။ စစ်ကောင်စီ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် တရားရေး ယန္တရား အားနည်းလာသည့် အချိန်တွင် AA ထိန်းချုပ်ထားသော ကျေးလက်ဒေသများတွင် ပြစ်မှုဖြစ်ပွားနှုန်းနည်းလာကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ဤကိစ္စများနှင့်ပတ်သက်၍ ဘူးသီးတောင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ဟောင်း ဦးအောင်သောင်းရွှေက ထောက်ပြထားပြီး မြေပုံမြို့နယ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ဟောင်း ဦးဖေသန်းက ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် AA သည် ပြည်နယ်၏ သုံးပုံ နှစ်ပုံ ထိန်းချုပ်ထားပြီး စစ်ကောင်စီ ယန္တရား ယိုယွင်းလာကြောင်း ပြောဆိုထားသည်။ စစ်ကောင်စီသည် AA အား ထောက်ခံနေခြင်းအား သတိပေး ပြောဆိုနေသော်ငြားလည်း စစ်ကောင်စီ ပြောခွင့်ရ ဗိုလ်ချုပ်ဇော်မင်းထွန်းက စစ်ကောင်စီနှင့် AA တို့ ဆက်ဆံရေး ကောင်းမွန်ကြောင်း ပြောဆိုထားသည်။ ထိုအချိန်တွင် AA မှ ဗိုလ်ချုပ်ထွန်းမြတ်နိုင်က ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ရေး စနစ်တည်ဆောက်ရေး အစီအမံများကို ပြောဆိုနေသည်။ စစ်ကောင်စီသည် AA အား အကြမ်းဖက်အဖွဲ့စာရင်းမှ ပယ်ဖျက်ပေးထားသော်လည်း ဒေသခံများက ဥပဒေကြောင်းဖြင့် စစ်ကောင်စီ၏ အန္တရာယ်ကို မကြာခဏ ကြိုရတတ်သည်။ ၂၀၂၀ ခုနှစ် အပစ်အခတ် ရပ်စဲပြီးနောက် ရခိုင်ပြည် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ကို ရည်ရွယ်သော အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် တရားရေး ကဏ္ဍများ တည်ဆောက်လာသော်လည်း ရခိုင်နှင့် ချင်းပြည်နယ်မှ ဒေသခံ ၂၀၀,၀၀၀ ခန့် အိမ်မပြန်နိုင်သေးပေ။ ထို့ပြင် မပေါက်ကွဲသေးသော မိုင်း အန္တရာယ်များလည်း ရှိနေသေးသည်။

၁။ အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရား အပြင်အဆင်၊ တာဝန်များနှင့် လုပ်ဆောင်ချက်များ

အပေါ်တွင် ဖော်ပြသကဲ့သို့ ၂၀၂၀ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ တွင် စစ်ကောင်စီနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး စာချုပ် ချုပ်ဆိုခဲ့သည့် အချိန်အတွင်းတွင် ၂၀၂၁ ခုနှစ် တရားမဝင် အာဏာသိမ်းမှုကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာသည့် အာဏာသိမ်း ဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှုများ၌ စစ်ကောင်စီက အာရုံစိုက်နေရသည်ကို အခွင့်ကောင်းယူ၍ ULA/AA ၏ အုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့သည် ရခိုင်ပြည်နယ် တောင်ပိုင်း နှင့် ချင်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းမှ ဘက်လားဒေရှ် နိုင်ငံ နယ်စပ်အထိ လွှမ်းမိုးနိုင်ရန် တိုးချဲ့ ကြိုးစားခဲ့သည်။ နေပြည်တော်ရှိ အာဏာသိမ်း စစ်အုပ်စုမှ မမှီခိုပဲ အာရက္ခတပ်တော် AA သည် ရိုဟင်ဂျာအပါအဝင် ဒေသတွင်း နေထိုင်သူ အားလုံးကို လွှမ်းခြုံနိုင်သော အားလုံးပါဝင်သော အုပ်ချုပ်ရေး စနစ်တည်ဆောက်ရေး အစီအစဉ်ကို ကြိုးစား လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။

ဤအစီအမံကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် AA က မြန်မာစစ်ကောင်စီထိန်းချုပ်ထားသည့် တရားရေး စနစ်နှင့် ကွဲပြားသည့် တရားရေးဌာနတစ်ခု သီးခြား ဖွဲ့စည်းကြောင်း ဥပဒေထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ တရားရုံးများကိုလည်း ကျေးရွာ အုပ်စုအဆင့်၊ ခရိုင်အဆင့် စသည်ဖြင့် တည်ဆောက်ခဲ့ပြီး စနစ်သစ်အောက်တွင် တရားစီရင်မှု ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ULA ၏ အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် စင်ပြိုင် တရားရေးစနစ် စတင်ဖော်ဆောင်သည့် အချိန်သည် စစ်ကောင်စီနှင့် အပစ်အခတ် ရပ်စဲထားသည့် ကာလနှင့် ထပ်တူကျခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလကတည်းကစ၍ ပြည်သူများသည် ULA အုပ်ချုပ်ရေးဌာန လက်အောက်တွင် ရှိသော ရခိုင်ပြည်သူ့ အာဏာပိုင်အဖွဲ့ ၏ အောက်ခြေအဆင့်တွင် ရှိကျေးရွာ တာဝန်ခံအချို့ကို အရေးယူရန် ကျယ်ကျယ်လောင်လောင် တောင်းဆိုခဲ့သည်။ ဒေသခံ မီဒီယာများက ရခိုင် လူမျိုးအသိုင်းအဝိုင်းများ၏ အခက်ခဲများကို အလေးထား ဖော်ပြသည့် အချိန်တွင် ရိုဟင်ဂျာများသည် ဘက်လိုက်မှုနှင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှု ဆက်လက် ရှိနေကြောင်းနှင့် တိုင်ကြားချက် အချို့ ထွက်ပေါ်ခဲ့သည်။ ရိုဟင်ဂျာ အများစုသည် ULA ခေါင်းဆောင်များ၏ အားလုံးပါဝင်ရေး ပြောဆိုချက်များကို ကြိုဆိုခဲ့သော်လည်း ရိုဟင်ဂျာ အသုံးနှုန်းနှင့် မရှင်းလင်းသည့် ပြန်လည်လက်ခံရေး အစီစဉ်များနှင့် ပတ်သက်၍ စိုးရိမ်မှုများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ဤသည်ကား ULA/AA ၏ ဗဟိုခေါင်းဆောင်မှုနှင့် မြေပြင်လုပ်ဆောင်ချက်များကြားတွင် ကွဲလွဲမှုများ ရှိနေသည်ကို မီးမောင်းထိုးပြခြင်း ဖြစ်ပြီး ရိုဟင်ဂျာများအား

ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းသည် ULA/AA ၏ ဒေသတွင်း အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် ၎င်းတို့၏ အနာဂတ်အတွက် စိုးရိမ်မှုများ တိုးလာစေသည်။

သို့သော်ငြားလည်း ULA/AA အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် လုပ်ဆောင်ချက်ဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာများသည် အသိအမှတ်ပြုထိုက်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြားသော ဒေသများတွင် သပိတ်မှောက်ခြင်း နှင့် ပြည်ထောင်စု အစိုးရကို တစ်စီဖြိုချရန် ကြိုးပမ်းနေသည့် အချိန်တွင် ULA သည် အောက်ခြေလူတန်းစားမှ စ၍ အထက်အဆင့်ထိ ကိုင်တွယ် အုပ်ချုပ်သော ကွဲပြားသည့် ချဉ်ကပ်နည်း တစ်မျိုး ကို ရွေးချယ်ခဲ့သည်။ ဤသည်ကား ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု စနစ်ကို လျော့နည်းသည့် အုပ်ချုပ်မှု ပုံစံသစ်တစ်ခု၏ ပေါ်ပေါက်လာခြင်း ရှေ့ပြေး တစ်ရပ်အဖြစ် သဘောဆောင်သည်။ ထို့အပြင် AA သည် နေပြည်တော်၏ အုပ်ချုပ်ရေး စနစ်နှင့် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်စနစ်တို့ ပေါင်းစပ်ထားသည့် စနစ်တစ်ခုကိုရွေးယူကာ တိုင်းပြည်၏ အချို့သော အရင်းအမြစ်များကို မဟာဗျူဟာကျကျ အသုံးချလျက် ၎င်း၏ တရားစီရင်ရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး စနစ်များကို လွတ်လပ်စွာ တည်ဆောက်ထားသည်။ စစ်ကောင်စီလက်အောက်ခံဝန်ထမ်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုသည် ရခိုင်ပြည်အစိုးရ၏ များစွာသော ဝန်ထမ်းများကို အုပ်ချုပ်ရေး စနစ်တည်ဆောက်ရာတွင် ထည့်သွင်း အသုံးပြုရန် အဆင်ပြေချောမောစေခဲ့ပြီး ပြည်သူများ၏ ထောက်ခံမှုလည်း အခိုင်အမာ ရရှိထားသည်။ အကျိုးဆက် အနေဖြင့် စစ်ကောင်စီက ထောက်ပံ့သည့် ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအမံများသည် ULA နှင့် ဆက်စပ်သော အသင်းအုပ်စုများသို့ တိုက်ရိုက်ရောက်ရှိခဲ့သည်။ ထို့ပြင် စစ်ကောင်စီ ခန့်အပ်ထားသည့် ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေး ဆိုင်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်များသည်လည်း ULA အောက်တွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်ကြသည့်အပြင် စစ်ကောင်စီ ခန့်အပ်သော တရားသူကြီးများကလည်း ဒေသတွင်းတွင် ရှိသော ULA ၏ တရားရုံးများတွင် အမှုများ စစ်ဆေးကြသည်။

ထို့အပြင် ULA သည် နေပြည်တော်၏ ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေးဆိုင်ရာလုပ်ဆောင်မှုများကိုလည်း ခွင့်ပြုထားခဲ့သည်။ ဥပမာအားဖြင့် နေပြည်တော်လက်အောက်ခံ ကျန်းမာရေး ဝန်ဆောင်မှုသည် ULA ထိန်းချုပ်သော ဝေးလံသည့် ဒေသများတွင် လုပ်ဆောင်ခွင့်ပြုထားသည့် အပြင် စစ်ကောင်စီ ၏ ကျောင်းများကို ဖွင့်လှစ်လည်ပတ်ခွင့်ပြုထားသည်။ သို့သော် ကျောင်းသားများသည် မြန်မာနိုင်ငံအလံအစား ရခိုင်အလံ လွှင့်ထူကြပြီး မြန်မာနိုင်ငံတော် သီချင်း အစား ရခိုင်နိုင်ငံတော် သီချင်းသာ ရွတ်ဆိုကြသည်။ ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေး ဌာန ဝန်ထမ်းများသည်လည်း စစ်ကောင်စီမှ လစာဖြင့် ULA လက်အောက်တွင် အလုပ်လုပ်ကြပြီး ULA ထံတွင်သာ အခွန်ဆောင်ကြသည်။ ထို့အပြင် ကျောင်းစာသင်ခန်းများတွင်လည်း အာရက္ခတပ်တော်နှင့် ရခိုင် မျိုးချစ် စိတ်ဓာတ်ကသာ လွှမ်းမိုးနေသည်မှာ မငြင်းပယ်နိုင်သော သိသာထင်ရှားသည့် ဖြစ်ရပ်မှန်များ ဖြစ်သည်။ လွန်ခဲ့သည့် နှစ်နှစ်ကျော်မှစ၍ နေရာဒေသ အများစုတွင်ရှိသော အစိုးရ စာသင်ကျောင်းများတွင် အာရက္ခတပ်တော် AA မှ ထုတ်ဝေသော ရခိုင်အမျိုးသားသီချင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတော် သီချင်းနေရာတွင် အစားထိုးနေရာ ယူလာကြသည်။ အချို့ နေရာများတွင် ULA အုပ်ချုပ်ရေး တာဝန်ခံနှင့် SAC အုပ်ချုပ်ရေး တာဝန်ခံတို့ တူညီကြသော်လည်း အချို့နေရာများတွင် လူတစ်ဦးတည်းကသာ ULA နှင့် SAC နှစ်ဖက်စလုံး၏ အုပ်ချုပ်ရေး တာဝန်ခံဖြစ်နေတတ်သည်။ ၎င်းတာဝန်ခံများသည် နှစ်ဖက်အဖွဲ့နှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံရပြီး နှစ်ဖက်လုံး ညွှန်ကြားချက်များကို လိုက်နာရသည်။ ထို့ကြောင့် အချို့သော မြို့ပြဒေသများ၌ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများတွင် ၎င်းတို့သည် ULA နှင့် SAC တို့ နှစ်ဖက်လုံးတွင် ပါဝင်ရသည်။ သို့သော်လည်း ULA နှင့် SAC ၏ ရဲတပ်ဖွဲ့ တို့ နှစ်ဖက်စလုံးသည် ပြဿနာများ စစ်ဆေးမေးမြန်းရာနှင့် ဖြေရှင်းရာတွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကြသည့် သဘောရှိသည်။

သို့သော်လည်း ULA သည် SAC ခန့် ဒေသခံ အုပ်ချုပ်ရေး တာဝန်ခံများကို အသုံးချကာ ၎င်းတို့ အုပ်ချုပ်ရေး ယန္တရား တည်ဆောက်ရေး အမြတ်ထုတ်ခဲ့ဟန်တူသည်။ အချုပ်အစားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ အနောက်ဖက် ဒေသရှိ ULA ၏ အုပ်ချုပ်မှုစနစ်သည် ရှုပ်ထွေးပြီး ထင်သာမြင်သာ မရှိသော်လည်း ပြည်နယ်၏ နေရာစုံတွင် လွှမ်းမိုး နေရာယူထားသည်။ ကျေးရွာ အဆင့် ULA ၏ ဗျူရိုကရေစီ ယန္တရား တည်ဆောက်ရာတွင် အဖွဲ့ဝင် ၁၀ ဦးပါဝင်သော ရခိုင် ပြည်သူ့အာဏာပိုင်

အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းသည်။ ၎င်းတို့မှ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဦးက AA စစ်တပ် ကွပ်ကဲမှုအောက်ရှိ အုပ်ချုပ်ရေး အကြီးအကဲများထံတွင် အစီရင်ခံရသည်။ AA စစ်တပ်ကွပ်ကဲမှု အောက်တွင် Alpha, Victor နှင့် Nova ဟု ခုခံ ရှိပြီး ၎င်းတစ်ခုစီ၏ အောက်တွင် အဆင့် ၃ ဆင့် (သို့) ၄ ဆင့် ရှိတတ်သည်။ သို့သော်လည်း ပြည်သူ့လူထု က ULA တွင် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒ မရှိသော အခက်အခဲနှင့် ကြုံတွေ့နေရသည်။ AA သည် ရခိုင်ကျေးရွာများတွင် ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေး ကော်မတီဖွဲ့စည်းရာတွင် စစ်ကောင်စီခန့် ကျေးရွာ တာဝန်ခံများ ရာအိမ်မှူးများ နှင့် ပညာတတ် လူငယ်များ ပါဝင်သော ပုံစံဖြင့် ဖွဲ့စည်းလေ့ ရှိသော်လည်း ရိုဟင်ဂျာကျေးရွာများတွင် ညှိနှိုင်းလွယ်သော ပုံစံဖြင့် ဖွဲ့စည်းလေ့ ရှိသည်။ ဤသည်ကား ရိုဟင်ဂျာ လူမျိုးနှင့် ပတ်သက်လျှင် AA က သတိထား ကိုင်တွယ်သည် ကို ထင်ဟပ်စေသည်။ ရိုဟင်ဂျာ ကျေးရွာများတွင် စစ်ကောင်စီခန့် ကျေးရွာ တာဝန်ခံ၊ ရာအိမ်မှူးများ၊ ဘာသာရေး ခေါင်းဆောင်များနှင့် အခြားသော ခေါင်းဆောင်များလည်း ပါဝင်နိုင်သည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်အတွင်း AA ထံ တိုင်ကြားခဲ့သော အမှု ၃၈၃၈ မှု အမှုပေါင်း ၁၉၀၀ ကို အောင်မြင်စွာ ဖြေရှင်းပေးနိုင်ခဲ့သည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ပထမ ၃လ အတွင်း AA ၏ တရားရေးဌာနသို့ တိုင်ကြားခဲ့သည့် အမှုပေါင်း ၁၈၄၅ ခုမှ ဧပြီလအထိ အမှုပေါင်း ၁၀၂၆ ခုကို ဖြေရှင်းပြီး ဖြစ်သည်။ ပုဏ္ဏားကျွန်းမြို့ခံ တစ်ဦးက စစ်ကောင်စီတရားရုံးများထက် AA တရားရုံးများက အမှုများ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရာတွင် ပိုမို မြန်ဆန်ကြောင်း ပြောသည်။

မြန်ဆန်သော အုပ်ချုပ်ရေး စနစ်တည်ဆောက်မှုနှင့် ရှင်းလင်းမှုမရှိသော နယ်မြေပိုင်ဆိုင်မှုကြောင်း၊ ဤလုပ်ငန်းစဉ်များ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ မည်သို့ ရှိသည်ကို သုံးသပ်ရန်နှင့် AA က ရခိုင်ပြည်နယ်ကို မည်မျှထိန်းချုပ်ထားသည်ကို တိတိကျကျ ပြောဆိုရန် ခက်ခဲသည်။ သို့သော်လည်း AA သည် ရခိုင်ပြည်နယ်၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၇၅ ရာခိုင်နှုန်း အထိ လွှမ်းမိုး ထိန်းချုပ်ထားနိုင်ကြောင်း ပေါ်လွင်သည်။ ဤအချိန်များတွင် စစ်ကောင်စီသည် ရခိုင်ပြည်နယ် တောင်ပိုင်းရှိ သံတွဲ၊ တောင်ကုတ် နှင့် မာန်အောင်မြို့နယ်များကို အဓိက ထိန်းချုပ်ထားနိုင်ပြီး ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းရှိ မြောက်ဦး၊ ကျောက်တော်၊ ရသေ့တောင်၊ ဘူးသီးတောင် နှင့် ပုဏ္ဏားကျွန်းမြို့နယ်တို့၏ ကျေးလက်ဒေသများကို AA က ထိန်းချုပ်ထားသည်။ မောင်တောမြို့နယ် နယ်စပ်ဒေသများနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ် အလယ်ပိုင်းနှင့် တောင်ပိုင်းဒေသများဖြစ်သည့် ကျောက်ဖြူ၊ တောင်ကုတ်နှင့် အမ်းမြို့နယ်တို့တွင် အာဏာ အားပြိုင်မှုများ ပြင်းထန်သည်ကို တွေ့ရသည်။

ဂ။ တရားစီရင်မှုနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး လုပ်ဆောင်ချက်များအပေါ် အများပြည်သူများ၏ ဝေဖန်မှုများ

ULA ၏ အုပ်ချုပ်ရေး မဏ္ဍိုင် အားကောင်းလာသည်နှင့်အတူ ရခိုင် ပြည်သူများသည် စစ်ကောင်စီ အုပ်ချုပ်ရေး ဌာနထက် AA နှင့် ပိုမို ပူးပေါင်းလာခဲ့ကြသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် တရား ဥပဒေ စိုးမိုးရေး နှင့် ပတ်သက်၍ ဝံလက်ဖောင်ဒေးရှင်းမှ ဦးခိုင်ကောင်းစံက ရခိုင်ပြည်နယ် မြို့အချို့တွင် စစ်ကောင်စီ၏ တရား စီရင် ရေး ကဏ္ဍ နှင့်တရား ဥပဒေစိုးမိုးရေးအားနည်းလာသောကြောင့် ပြည်သူများ တရားမျှတမှု ရရှိစေရန် နေရာတစ်ခု လိုအပ်ကြောင်း ပြောဆိုသည်ကို Frontier Myanmar ၏ အစီရင်ခံစာ တစ်ခုတွင် ဖော်ပြထားသည်။ ထို အစီရင်ခံ စာတွင် ရခိုင်အမျိုးသား ပါတီမှ ဦးဖေသန်းကလည်း စစ်တပ်နှင့် တိုက်ခိုက်မှု နောက်ပိုင်း တရား ဥပဒေစိုးမိုးရေး ပျက်ပြား နေသည်ကို စစ်ကောင်စီ၏ ဌာနများထက် ULA အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များကသာ ပိုမို ထိရောက်စွာ ကိုင်တွယ်ပြီး ပြန်လည် တည်ဆောက်နေနိုင်ကို တွေ့ရကြောင်း ပြောဆိုထားသည်။ ထို့အပြင် AA က အုပ်ချုပ်ရေးကို ပိုမိုကိုင်တွယ်ခြင်း၊ ပြည်သူ့ ဝန်ဆောင်မှုများတိုးချဲ့ခြင်း နှင့် ပတ်သက်၍ ရမ်းမြဲ လူငယ်ကွန်ယက်မှ မစုမြတ်ထွေးက ဒေသခံ များသည် ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်ကတည်းက AA ကို ယုံကြည် အားကိုးကြပြီး ၎င်းတို့၏ ကူညီထောက်ပံ့မှုများ အပေါ်ပိုမို အားထား ကြကြောင်း ပြောဆိုထားသည်။ AA ကျေးရွာအဆင့် တာဝန်ခံများက အာဏာ အလွဲသုံးစား လုပ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍

စိုးရိမ်ကြောင်းနှင့် ULA အုပ်ချုပ်မှုကို ဒေသတွင်း ထောက်ခံမှု ပိုမို ရရှိဖို့ တာဝန်ခံယူမှု တာဝန်ခံမှု ရှိရန် လိုအပ်ကြောင်း ထောက်ပြခဲ့သည်။

၂၀၂၂ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် AA ၏ တရားရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဝေဖန်မှုများ ရှိလာခဲ့သည်။ ရခိုင်ပြည် အခြေစစ် မီဒီယာ တစ်ခုဖြစ်သည့် Western News က ULA အပေါ်ပြည်သူများ၏ စိုးရိမ်မှုများကို ပထမဆုံး တင်ပြခဲ့သည်။ ၎င်းက ULA တရားရေးနှင့် ပတ်သက်၍ လူထု မကျေနပ်မှု များပြားလာကြောင်း နှင့် လိုအပ်ချက်များကို ဝေဖန်ခဲ့သည်။ နောက်ဆက်တွဲအနေဖြင့် ပြည်သူများအား ULA ၏ လူမျိုးရေး ခွဲခြားမှု၊ လာဘ်ပေး လာဘ်ယူမှု၊ မှားယွင်းစီရင်ခြင်း၊ မြေယာလုယူခြင်း၊ မတရားသတ်ဖြတ်ခြင်း စသော အနိုင်ကျင့် ဖိနှိပ်မှုများ ထွက်ပေါ် လာခဲ့သည်။ လူမျိုးပေါင်းစုံ ဘာသာပေါင်းစုံမှ အမှုအခင်းအမျိုးမျိုး ရှိနေခဲ့သော်လည်း မြန်မာ နိုင်ငံ အနောက်ဘက်ဒေသတွင် လွှမ်းမိုးမှုရှိသည့် မီဒီယာများကမူ ရခိုင်လူမျိုးများ၏ နစ်နာမှုများကိုသာ တင်ပြခဲ့ကြသည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံတကာ ပဋိပက္ခလေ့လာရေး အဖွဲ့၏ ၂၀၂၂ ခု အစီရင်ခံစာတွင်လည်း AA က ရိုဟင်ဂျာများနှင့် ပတ်သက်၍ ဝန်ဆောင်မှုများ ရရှိစေခြင်း၊ လွတ်လပ်စွာ သွားလာခြင်း များအပ ရိုဟင်ဂျာများတွင် အခက်ခဲများစွာ ရှိနေကြောင်း ရေးသားထားသည်။ ရိုဟင်ဂျာများသည် AA ကို ဝေဖန်လျှင် ဖြစ်လာမည့် အကျိုးဆက်များကြောင်း မကျေနပ်ချက်များကို ဝေဖန်ထောက်ပြရန် ကြောက်ရွံ့ကြသည်။

ဝေဖန်မှုများနှင့် ပတ်သက်၍ ULA ပြောခွင့်ရ ဦးခိုင်သုခက social media ပေါ်မှာ ဝေဖန်နေမည့်အစား ပညာတတ် လူငယ်များ ULA လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် တက်ကြွစွာ ပါဝင်သင့်ကြောင်း သတင်းစာ ရှင်းလင်းပွဲ တစ်ခုတွင် တုန့်ပြန် ပြောဆိုထားသည်။ ULA အထဲတွင် လူ့အရင်းအမြစ် မလုံလောက်ခြင်း၊ လာဘ်ပေး လာဘ်ယူမှု နှင့် တရားစီရင်ရေး ကဏ္ဍတွင် ရှိနေသော လိုအပ်ချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ ၎င်းက အလေးပေးပြောဆိုခဲ့သည်။ အထက်တွင် ပြောဆိုထားခဲ့သည့် လိုအပ်ချက်များကြောင့် အာဏာအလွဲသုံးစားမှု၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် တရားရေး ဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် လိုအပ်ချက်များ ရှိနိုင်ကြောင်း ဝန်ခံပြောဆိုထားသည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင် သူက ပညာတတ် လူငယ်များ အနေဖြင့် ရခိုင်ပြည် အုပ်ချုပ်ရေးတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ကြရန်နှင့် AA မှ တည်ဆောက် ထား သော အုပ်ချုပ်ရေး ဌာနတွင် ဝင်ရောက် လုပ်ကိုင်ခြင်းဖြင့် ယခုကဲ့သို့ အခြေအနေများကို ဖြေရှင်းကြရန်လည်း တိုက်တွန်းပြောဆို ဖိတ်ခေါ်ထားသည်။

ဃ။ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရ၊ စစ်ကောင်စီ နှင့် အခြားသော နိုင်ငံရေးအဖွဲ့များနှင့် ဆက်ဆံရေးများ

ရခိုင်တော်လှန်ရေးသမားအချို့ဖြင့် စတင်ခဲ့သည့် AA သည် ဒေသတွင်း အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အရေးကြီး အင်အားစု တစ်ခု ဖြစ်လာသည်။ AA ၏ အရေးပါပုံကို ၎င်းတို့ ၁၃ ကြိမ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်တွင် အမျိုးသား ညီညွတ်ရေး အစိုးရ နှင့် တိုင်ရင်းသား လက်နက်ကိုင် အင်အားစုများမှ ပေးပို့သည့် ဂုဏ်ပြု သဝဏ်လွှာများက ဖော်ပြနေသည်။ ဤအသိအမှတ်ပြုမှုများက AA ၏ အင်အားနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိ အခြေအနေနှင့် အနာဂတ်တည်ဆောက်ရေး တွင် ၎င်းတို့၏ အရေးပါမှုကို ထင်ရှားပေါ်လွင်စေသည်။ AA-NUG ဆက်ဆံရေးနှင့် ပတ်သက်၍ AA သည် ရခိုင်ဒေသ ထိန်းချုပ်ရေးကိုသာ အာရုံစိုက်လုပ်ဆောင် သဖြင့် NUG ဦးဆောင်သော အတိုက်အခံ မဟာမိတ် အင်အားစုများနှင့် အခြားသော တိုင်ရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များနှင့် ဆက်ဆံရေး ကင်းကွာကြောင်း မှတ်ယူနိုင်သည်။ AA သည် NUG နှင့် အာဏာသိမ်း စစ်အုပ်ချုပ်ရေး ဖျက်ချရေး ရည်မှန်းချက်မှအပ အခြားသော မူဝါဒ၊ လုပ်ဆောင်ချက်များ ကွဲပြား သည်ကို တွေ့ရသည်။ ဤသည်ကို ၂၀၂၁ ခု အာဏာသိမ်းမှု အစောပိုင်း ကာလများတွင် NUG ၏ မဟာဗျူဟာ ဖြစ်သည့် CDM လုပ်ရှားမှုတွင် ပါဝင်ခြင်း မပြုရန် AA စစ်ဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်ထွန်းမြတ်နိုင်က ၎င်း၏ နောက်လိုက်များ ကို တိုက်တွန်း ပြောဆိုခဲ့သည်က သက်သေပြနေသည်။ သူက AA ၏ တော်လှန်ရေးသည် ရခိုင်ပြည် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးကိုသာ ရည်ရွယ်ကြောင်း ပြောဆိုထားသည်။ NLD

ဦးဆောင်သည့် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော် ကိုယ်စားပြု ကော်မတီက ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဧပြီ ၁၆ ရက်တွင် ဖွဲ့စည်းသော NUG တွင် ပါဝင်ရန် ကမ်းလှမ်းချက်ကိုလည်း ဗိုလ်ချုပ် ထွန်းမြတ်နိုင်က ငြင်းပယ်ခဲ့သည်။ ၂၀၂၂ ခု ဇန်နဝါရီလတွင်လည်း သူက အရင်က မြန်မာ ဒီမိုကရေစီ လုပ်ရှားများတွင် ပါဝင်ခဲ့သော်လည်း ရခိုင်ပြည်သည် မည်သည့် အကျိုးတရားမျှ မရှိခဲ့သဖြင့် AA အနေဖြင့်လက်ရှိ ဖြစ်ပေါ်လျက် ရှိသော မြန်မာ ဒီမိုကရေစီ လုပ်ရှားမှုများတွင် ပါဝင်မည် မဟုတ်ကြောင်း ထပ်လောင်းပြောဆိုထားသည်။

၂၀၂၂ ခု၊ မေလတွင် ULA ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်ထွန်းမြတ်နိုင် ဦးဆောင်သော ရခိုင်ပြည်သူ့ အစိုးရနှင့် NUG ကြား အပြုသဘော ဆွေးနွေးခဲ့သော်လည်း NUG အနေဖြင့် အနာဂတ် မြန်မာနိုင်ငံ ဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရေစီ တည်ဆောက်ရေးတွင် ရခိုင်ဒေသကို AA တောင်းဆိုသည့် ကွန်ဖဒရိတ် အဆင့် ပေးရန် ကတိမပေးခဲ့ပေ။ သို့သော် AA ရပ်တည်ချက်နှင့် ပတ်သက်ပြီး စာရေးဆရာ Aung, K.H (2022, June) က ရန်သူ၏ ရန်သူဟာ ကျွန်ုပ်တို့၏ မိတ်ဆွေပါဟု ပြောဆိုထားသည်။ ဤသည်ကား NUG အတိုက်အခံ အာဏာသိမ်းအုပ်စုကို AA အနေဖြင့် ဘုံရန်သူ အဖြစ် ရှုမြင် ဆန့်ကျင်သင့်ကြောင်း ပြောဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ တူညီသည့် အတိုက်အခံ ရှိသော်လည်း AA သည် မြန်မာပြည်မ မှ ပိုမို လွတ်လပ်ရေးရာ ရည်မှန်းချက် ကို ဆက်လက်ကိုင်စွဲထားသည်။ NUG နှင့် မဟာဗျူဟာ ကျကျ ပူးပေါင်းမှုနှင့် စစ်တပ်ဖိအားကို ဆန့်ကျင်ရန် နွေဦးတော်လှန်ရေး နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည်မှအပ AA သည် ၎င်းတို့၏ လွတ်လပ်ရေး နှင့် ဗမာ ခေါင်းဆောင်မှုနှင့် နီးကပ်သော ဆက်ဆံရေး မထားရှိရေး မူဝါဒကို ဆက်လက် ထိန်းသိမ်း ကိုင်စွဲ ထားသည်။

AA က ဒေသတွင်း နိုင်ငံရေးတွင် အဓိက အင်အားစု တစ်ခု ဖြစ်လာသောကြောင့် NUG နှင့် အခြားသော တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အင်အားစုများက AA နှင့် နီးစပ်သော ဆက်ဆံရေး တည်ဆောက်ရန် ကြိုးပမ်း လာကြသည်။ AA ၏ ၁၄ ကြိမ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်နေ့တွင် NUG က ဂုဏ်ပြုလွှာ ပို့ပေးခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံရေး စနစ် တည်ဆောက်ရာတွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လိုကြောင်း ရေးသားထားသည်။ ဂုဏ်ပြုလွှာတွင် AA ၏ အနစ်နာခံမှုများ နှင့် အာဏာသိမ်း စစ်အုပ်စုကို ဆန့်ကျင် တော်လှန်နေကြသည့် ပြည်သူ့ကာကွယ်ရေး တပ်ဖွဲ့များအား ကူညီခြင်းများကိုလည်း အသိအမှတ်ပြု ရေးသားထားသည်။ ဤသည်ကို AA စစ်ဦးစီးချုပ်က ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ပြောဆိုထားသည်။ အခြားသော တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်များက NUG နှင့် တရားဝင် မဟာမိတ် ဆက်ဆံရေး ထားရှိသည့် အချိန်တွင် AA က PDF တပ်ဖွဲ့များကို သင်တန်းနှင့် လက်နက်များ ပံ့ပိုးပေးနေသည်။ NUG မှ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် ကမ်းလှမ်းနေသော်လည်း AA က ဗမာ ခေါင်းဆောင်များနှင့် မဟာမိတ်ဖွဲ့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည်ထက် ရခိုင်အမျိုးသားရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင် လွတ်လပ်ခွင့် ကိုသာ အလေးထား ဆောင်ရွက်သည်မှာ ငြင်းနိုင်စရာ မရှိပေ။

မိမိတို့နှင့် NUG နှင့် ဆက်ဆံရေးက ကောင်းပါတယ်။ ကျနော်တို့က ရန်သူထက် မိတ်ဆွေများအောင် လုပ်ဖို့ အတွက်သာ စိတ်ဝင်စားတယ်။ ကျနော်တို့ရဲ့ ပန်းတိုင်က ကျနော်တို့ နိုင်ငံပြန်လည် တည်ဆောက်ရေး ဖြစ်တဲ့ အတွက်ကြောင့် တော်လှန်ရန်မှာ မိတ်ဆွေများတာက ပိုကောင်းပါတယ်။ NUG, PDF အပြင် အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေး တိုက်ပွဲဝင်နေသည့် အဖွဲ့အစည်းအားလုံးနှင့် အချိန်မရွေး မိတ်ဆွေဖွဲ့ရန် အဆင်သင့်ရှိပါတယ်။ ဟု AA ပြောခွင့်ရဦးခိုင်သူက ပြောသည်။

NUG က AA နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လိုသော်လည်း ၂၀၂၃ နိုဝင်ဘာတွင် တကျော့ပြန် တိုက်ပွဲဖြစ်လာပြီး နောက်တွင် ၎င်းတို့ ဆက်ဆံရေးတွင် ခက်ခဲသည့် အချိန်ကာလလည်း ရှိခဲ့သည်။ ရိုဟင်ဂျာ လူမျိုးများ၏ အိမ်များ မီးရှို့ ခံရကြောင်းနှင့် လူပေါင်း ၄၅၀၀၀ ထွက်ပြေးခဲ့ရကြောင့် ပြောဆိုမှုများ ရှိနေသည်။ ဤအဖြစ်အပျက်များကို မေလ ၁၇ ရက်တွင် ဘူးသီးတောင်မြို့ကို AA က သိမ်းပိုက်နောက် UN လူ့အခွင့်အရေး ကောင်စီနှင့် UNHCR က စုံစမ်းစစ်ဆေး

လျက် ရှိသည်။ ဤသည်နှင့် ဆက်စပ်ပြီး NUG က ဘူးသီးတောင် မြို့နယ်တွင် စစ်တပ်နှင့် AA တပ်ဖွဲ့ဝင်၏ ရိုဟင်ဂျာများ အပေါ် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်များနှင့် ပတ်သက် စိုးရိမ်းပူပင်ကြောင့် မေလ ၂၁ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်ထားသည်။ AA စစ်ဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်ထွန်းမြတ်နိုင်၏ ပြောဆိုချက် အရ မြန်မာ့ တော်လှန်ရေးတွင် NUG ၏ အခန်း ကဏ္ဍကို အသိအမှတ်ပြုသော်လည်း ရခိုင်အရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ကြားဝင်မှုများကို ထိန်းထိန်းသိမ်းသိမ်း လုပ်ဆောင်ရန် တောင်းဆိုထားကြောင်းနှင့် NUG ၏ လုပ်ဆောင်ချက် အချို့ကို AA က မနှစ်သက်ကြောင်း VOA နှင့် မေးမြန်းခန်းတွင် ပြောဆိုထားသည်။ သူက AA သည် NUG ကောင်းမွန်သော ဆက်ဆံရေး ထားရှိပြီး ရှမ်း မြောက်တွင်လည်း ချင်းကာကွယ်ရေး တပ်ဖွဲ့များ၊ ဒီမိုကရေစီ အကျိုးပြု ကရင်တပ်မတော်၊ တအာင်း နှင့် ကိုးကန့် ကဲ့သို့ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များနှင့် မဟာမိတ် ဆက်ဆံရေးထားရှိပြီး မြန်မာနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်းတွင်လည်း မဟာမိတ်အဖွဲ့များ ရှိသည်ဟု ထည့်သွင်း ပြောဆိုထားသည်။

AA နှင့် အခြားသော တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များ၏ ဆက်ဆံရေးနှင့် ပတ်သက်၍ AA သည် ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ဝပြည် သွေးစည်းညီညွတ်ရေး တပ်မတော် UWSA ဦးဆောင် ဖွဲ့စည်းသည့် FPNCC တွင်လည်း အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် အာဏာသိမ်း ဆန့်ကျင်ရေး တပ်ဖွဲ့များ၏ စိတ်ဓာတ်ကြံ့ခိုင်မှုကို ချီးမွမ်းပြောဆို ထားပြီး အခြားသော တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အင်အားစုများ ကဲ့သို့ပင် PDF များအား စစ်သင်တန်းပေးခြင်း နှင့် ပံ့ပိုးမှုများကို စစ်ကိုင်းတိုင်းနှင့် ချင်းပြည်နယ် တို့တွင် လုပ်ဆောင်ပေးလျက် ရှိသည်။ ထို့ပြင် အခြားသော တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များနှင့် AA ၏ မြေပြင်တပ်မှူးများနှင့် တပ်ဖွဲ့များ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း ကလည်း ၎င်းတို့၏ အရေးပါမှုနှင့် ဩဇာကြီးလာစေပြီး ယခင်က မရခဲ့သည့် နိုင်ငံတော်အဆင့် လုပ်ငန်းစဉ်များတွင်လည်း နေရာရလာစေသည်။

အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း AA ၏ ရက္ခိတ လမ်းစဉ်အရ စစ်ကောင်စီ နှင့်လည်း ကွဲပြားသော ဆက်ဆံရေး ရှိနေသည်။ AA နှင့် စစ်ကောင်စီကြား ဆက်ဆံရေးသည် မဟာဗျူဟာကျ လှုပ်ရှားမှုနှင့် အတူ တင်းမာမှုများလည်း မြင့်တက်လာခဲ့ကြသည်။ ၂၀၂၁ ခု အာဏာသိမ်းပြီးနောက် ပေါ်ပေါက်လာသည့် စစ်ကောင်စီ၏ လူမဆန်သော လုပ်ရပ်များကို ဆန့်ကျင်သည့် အနေဖြင့် AA အပါအဝင် မဟာမိတ် သုံးဖွဲ့က ဆန္ဒပြ ပြည်သူများကို သတ်ဖြတ်ခြင်းများ ရပ်တန့်ရန် နှင့် မရပ်တန့်ပါက မြန်မာ့ နွေဦးတော်လှန်ရေးကို ပံ့ပိုးကူညီမည်ဖြစ်ကြောင်း သတိပေး ပြောဆိုထားသည်။ ပဲခူးတိုင်းတွင် ဆန့်ကျင် ဆန္ဒပြ ပြည်သူများကို စစ်တပ်က လူမဆန်စွာ တုန့်ပြန်ခဲ့သောကြောင့် နောက်တစ်နေ့ ဧပြီလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ရှမ်းပြည်နယ် လားရှိုးမြို့နယ်ရှိ ရဲစခန်းတစ်ခုကို မဟာမိတ်တပ်ဖွဲ့များက ပူးပေါင်းတိုက်ခိုက်တုန့်ပြန်ခဲ့ကြသည်။ အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း အစောပိုင်းကာလ များတွင် AA က နှုတ်ပိတ်နေခဲ့ဟန် ရှိသော်လည်း ကချင်ပြည်နယ်က ရခိုင် သတင်းရင်းမြစ် အချို့အရ AA သည် KIA ကဲ့သို့ မြောက်ပိုင်းမဟာမိတ်များနှင့်အတူ စစ်တပ်အား တိုက်ခိုက်ရာတွင် ပါဝင်နေကြောင်း သိရသည်။ ဤသည်ကား AA သည် ၎င်းတို့ နိုင်ငံရေး ရပ်တည်ချက်အတိုင်း သွားနေသည် ဆိုသော်လည်း စစ်တပ်၏ ပြည်သူများ အပေါ် ရက်စက်မှုများကို ထောက်ခံနေမည် မဟုတ်ကြောင်း ဖော်ပြနေသည်။

AA ၏ ၁၂ နှစ်ကြိမ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်နေ့တွင် ဗိုလ်ချုပ်ထွန်းမြတ်နိုင်က ၎င်းတို့ နိုင်ငံရေး ရည်မှန်းချက်များနှင့် ရခိုင်ပြည် အုပ်ချုပ်ရေးကိုသာ အခိုင်အမာ ပြောဆိုခဲ့ပြီး ဆန္ဒပြပွဲများနှင့် CDM လှုပ်ရှားမှုတွင် ပါဝင်သည်ထက် ၎င်းတို့၏ နည်လမ်းအတိုင်းသာ ဦးစားပေး ဆောင်ရွက်မည် ဖြစ်ကြောင်း ပြောဆိုထားသည်။ AA ၏ စည်းလုံးရေး အစီအမံမှ တစ်ဆင့် ပြည်သူ့ အုပ်ချုပ်ရေး၊ တရားစီရင်ရေးနှင့် လုံခြုံရေး ကဏ္ဍများ တည်ဆောက်နေကြောင်းကို သူက အဓိကထား ပြောဆိုခဲ့သည်။

င။ ၂၀၂၂ ခုနှစ် သြဂုတ်လ တိုက်ပွဲများနှင့် လူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး

၂၀၂၂ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလမှ ၂၀၂၂ သြဂုတ်လ တိုက်ပွဲ မဖြစ်ခင်အထိ AA သည် စစ်ကောင်စီတပ်သားများ ၎င်းတို့ထိန်းချုပ်နယ်မြေအတွင်း ဝင်ရောက်လာသည့် အချိန်မှလွဲ၍ စစ်ကောင်စီနှင့် တိုက်ခိုက်မှု မဖြစ်စေရန် အထူးရှောင်ရှားခဲ့သည်။ ၂၀၂၀ ခု၊ နိုဝင်ဘာလတွင် မြန်မာ စစ်တပ်နှင့် AA တို့သည် ၁ နှစ်ခန့် ယာယီ အပစ်အခတ်ရပ်စဲခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်း ၂၀၂၂ ခု နှစ်စပိုင်းမှ စ၍ မြန်မာစစ်တပ်သည် ဤရပ်သား ပြည်သူများအား AA နှင့် ဆက်စပ်သည်ဟု သံသယနှင့် AA ၏ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များ တွင် ပါဝင်သူ များကို ဖမ်းဆီးခြင်း များ လုပ်ဆောင်ခဲ့ သည်။ ထို့ကြောင့် တင်းမာမှုမှ တစ်ဆင့် တိုက်ပွဲအခြေအနေသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိသွားခဲ့သည်။ အပစ်အခတ်နောက်ပိုင်း AA နှင့် စစ်ကောင်စီကြား တိုက်ပွဲပြန်လည် ဖြစ်ပွားရသည့် အကြောင်းများမှာ စစ်ကောင်စီသည် AA ၏ အုပ်ချုပ်ရေး စနစ်နေရာယူလာခြင်းနှင့် ပြည်နယ်မြို့တော်ဖြစ်သည့် စစ်တွေမြို့တွင် ၎င်းတို့ နေရာရရန် ကြိုးပမ်းခြင်း၊ စီးပွားရေး အရ အရေးပါသည့် မြန်မာ-ဘင်္ဂလား နယ်စပ် ထိန်းချုပ်ရေး လွန်ဆွဲနေခြင်း အပြင် နှစ်ဖက်စလုံး၏ လုပ်ရပ်များက တိုက်ပွဲဖြစ်လာရန် ပိုမိုတွန်းအားပေးခဲ့သည်။

စက်တင်ဘာလ တွင် AA သည် အမှတ် ၃၆ စစ်တပ် စခန်းနှင့် ဘင်္ဂလားနယ်စပ်ရှိ နယ်ခြားစောင့် ရဲကင်းစခန်းများကို သိမ်းပိုက်ခဲ့သည်။ ထိုနောက် ပလက်ဝ ဗျူဟာကုန်းကိုလည်း ၃ လ ကြာ ပိတ်ဆို့ထားပြီးနောက် စစ်ကောင်စီ တပ်သားများလည်း ထွက်ပြေးသွားခဲ့ကြသည်။ AA သည် မောင်တောနှင့် ပလက်ဝမြို့နယ်များသို့ စစ်ကူသွားသည့် စစ်ကောင်စီတပ်သားများကို ချုံခိုတိုက်ခိုက်ခြင်းကလည်း စစ်တပ်ဖက်မှ ဆုံးရှုံးမှုများခဲ့ရသည်။ စစ်ကောင်စီတပ်သား အများအပြားလည်း AA ထံ ခိုလှုံသွားခဲ့ကြသည်။ စစ်တပ်က အသွားအလာ ပိတ်ဆို့ထားခြင်းကြောင့် ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ဖက်တွင် အစာရေစာ ရှားပါးမှုနှင့် ကြုံခဲ့ရပြီး ရခိုင်ပြည်နယ် မြို့နယ် ၆ ခုတွင် UN နှင့် INGO များ၏ လုပ်ငန်းစဉ်များ ရပ်တန့်စေသည်။ နိုဝင်ဘာလတွင် တရားဝင်မဟုတ် အပစ်အခတ် ရပ်စဲမှုက လည်း ထိုလမ်းကြောင်းများ ချက်ချင်း ပြန်မဖွင့်လာစေခဲ့ချေ။

၂၀၂၂ သြဂုတ်လ တွင် ရသေ့တောင်မြို့မှ စ၍ တိုက်ပွဲများ ပြန်လည် စတင်ဖြစ်ပွားရာ ပြည်သူတစ်ဦး သေဆုံးပြီး ၂ ဒဏ်ရာ ရရှိကာ ဒေသခံ ၇၀၀ ကျော်ထွက်ပြေးခဲ့ရသည်။ မြန်မာစစ်တပ်က ဘင်္ဂလားနယ်စပ် ကုန်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းများ ပိတ်ထားသောကြောင့် စားသောက်ကုန် ဈေးနှုန်း မြင့်တက်လာပြီး ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုလည်း နည်းပါးလာခြင်းများ ဖြစ်ပေါ် ခဲ့သည်။ တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားလာမည်ကို ကြိုမြင်နေရသော ကြောင့် ပြည်သူများက စားသောက်ကုန်များ သိုလှောင်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ စစ်တွေမြို့တွင်လည်း တရား ဥပဒေ စိုးမိုးရေး အားနည်းလာခြင်းနှင့် စီးပွားရေး ကျဆင်းလာခြင်းတို့ကြောင့် ရာဇဝတ်များပြားလာကြောင်း နှင့် လုံခြုံမှု ကင်းမဲ့နေကြောင်း မြို့ခံများက ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။ ယခုကဲ့သို့ လူသားချင်း စာနာရေး ဆိုင်ရာ အခက်အခဲ များက ပြည်သူများ ခံနိုင်ရည် ပြန်လည်ဖြည့်တင်းနိုင်စေဖို့ ရခိုင်ဒေသ ပြန်လည် ငြိမ်းချမ်းလာစေရန် AA အား သတိပေး သယောင် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဤအခြေအနေများကြောင့် စစ်ကောင်စီနှင့် AA တို့ကြား ၂၀၂၂ ခု နိုဝင်ဘာလ တွင် လူသားချင်း စာနာရေးကိစ္စရပ်များအတွက် တရားမဝင် ယာယီအပစ်အခတ် ရပ်စဲခဲ့ရသည်။ သို့သော်လည်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်က ခက်ခဲနေခဲ့သည်။ ၂၀၂၂ ခု မေလ အလယ်ပိုင်းတွင် ရခိုင်ကမ်းရိုးတန်း တစ်လျှောက် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့သည့် မိုခါ မုန်တိုင်းကြောင့် လိုအပ်လာသော လူသားချင်းစာနာရေးဆိုင်ရာ အရေးပေါ် လိုအပ်ချက်များကလည်း မူလရှိနေသော လူသားချင်း စာနာမှုဆိုင်ရာ အခက်အခဲများကို ပိုမို ဆိုးရွားစေခဲ့သည်။

လူသားချင်း စာနာရေး လုပ်ငန်းများအတွက် ယာယီ အပစ်ရပ်ခဲ့ကြသော်လည်း မိုခါမုန်တိုင်းနှင့် စစ်ကောင်စီ၏ လူသားချင်း စာနာရေးအဖွဲ့များအား ပိတ်ဆို့ထားခြင်းတို့က ရခိုင်ဒေသနေ ပြည်သူများ၏ လိုအပ်ချက်များ ပိုမို ဆိုးရွားစေခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဒေသခံများအား လူသားချင်းစာနာရေး အကူအညီများ တိုးမြှင့်ပေးအပ်နိုင်ရန် AA ကလည်း လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ULA က ကာလတိုအတွင်း ၎င်း၏ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် နည်းပညာ စွမ်းရည်များ တိုးမြှင့်

နိုင်ခဲ့သည် ဆိုသော်လည်း ဒေသတွင်းတွင် လိုအပ်ချက် ကြီးမားနေသေးသည်။ ULA သည် စွမ်းဆောင်ရည်မြင့်မားလာစေဖို့ ပြင်ပအကူအညီများ လိုအပ်နေကြောင်း ဝန်ခံထားပြီး သင့်တော်သော ပူးပေါင်းမှု အတွက်လည်း လမ်းကြောင်းဖွင့်ထားကြောင်း ပြောဆိုထားသည်။ ထိုအပြင် ရခိုင်ဒေသတွင် လူသားချင်း စာနာမှု လိုအပ်ချက်များနှင့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများ ဖြည့်ဆည်း ပေးနိုင်ရန် ငွေကြေး အခက်အခဲများ နှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်။ ပြည်တွင်း ပြည်ပ အဖွဲ့အစည်းများ ပိုမို စနစ်တကျ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ULA က လူသားချင်းစာနာထောက်ထားရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးရုံး (HDCO) ကို ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ရခိုင်ပြည်သူများအား ကူညီထောက်ပံ့ပေးလိုသော အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် HDCO နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် ဆိုထားသည်။ အချုပ်အားဖြင့် ဆိုရလျှင် AA သည်၎င်း၏ ကိုယ်ပိုင် နိုင်ငံရေး လမ်းစဉ်ကို ကိုင်စွဲထားပြီး၊ ရခိုင်ပြည်နယ် နယ်စပ်တစ်လျှောက်တည်ငြိမ်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် တရားစီရင်ရေး လုပ်ငန်းစဉ် များတွင်ပါဝင်နေခြင်းနှင့် ဒေသတွင်း လူသားချင်း စာနာထောက်ထားရေး ဆိုင်ရာ အစီအမံများ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

အခန်း (၅) အာရက္ခတို့၏ စံနမူနာ

က။ ၁၀၂၇ စစ်ဆင်ရေးနှင့် အာရက္ခတပ်တော်၏ စစ်ရေးလှုပ်ရှားမှု

အာရက္ခတပ်တော် နှင့် အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီတို့အကြား တိုက်ပွဲများ ရံဖန်ရံခါဖြစ်ပွားလေ့ရှိခဲ့သော်လည်း အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီ၏ အာရက္ခပြည်သူများအား လူသားချင်းစာနာကူညီထောက်ပံ့မှုများအပေါ် ပိတ်ဆို့ခြင်းနှင့် အချင်းချင်းကြား ယုံကြည်မှုကင်းမဲ့ခြင်းတို့က ၂၀၂၃ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် စစ်ရေးအခြေအနေတင်းမာမှုမှာ မြင့်တက်လာခဲ့သည်။ ၂၀၂၃ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ နောက်ပိုင်းကာလတွင် ညီနောင်မဟာမိတ် ၃ ဖွဲ့ ဦးဆောင်သော ၁၀၂၇ စစ်ဆင်ရေးသည် ရှမ်းမြောက်ဒေသ တွင် စတင်ခဲ့ပြီးနောက် စစ်ကောင်စီတပ်၏ အခြေစိုက်စခန်းများ နှင့် တပ်စခန်းများကို အလျင်အမြန်သိမ်းပိုက်နိုင်ခြင်းက တနိုင်ငံလုံး၏ အာရုံစိုက်မှုကို သိသိသာသာ ရရှိလာပြီး၊ အချေအတင်ဆွေးနွေးစရာဖြစ်လာခဲ့သည်။

နိုင်ငံရေးလေ့လာသုံးသပ်သူ၊ တပ်မတော်အရာရှိဟောင်း ဒေါက်တာအောင်မျိုးမှ အာရက္ခတပ်တော်သည် ၁၀၂၇ စစ်ဆင်ရေးဆင်နွှဲကာ အာရက္ခဒေသတွင်း နယ်မြေထိန်းချုပ်နိုင်ရေး တို့ချဲ့လုပ်ဆောင်လာသည်ဟု သုံးသပ်ခဲ့သည်။ ထိုသုံးသပ်ချက်အတိုင်းပင် အာရက္ခတပ်တော်သည် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်-မြန်မာနယ်စပ် မောင်တောမြို့နယ် ၄ မိုင်ရွာရှိ စစ်ကောင်စီ ကင်းစခန်းနှင့် နယ်ခြားစောင့်တပ် အမှတ် (၂) ကိုလည်း လတ်တလော သိမ်းပိုက်ရရှိထားသည်။ ထို့နောက် နယ်ခြားစောင့်တပ် အမှတ် (၅) ကိုလည်း ဆက်လက်ထိုးစစ်ဆင်ခဲ့ရာ စစ်ကောင်စီတပ်မှ အမြောက်များဖြင့်ပစ်ခတ်ကာအပြင်းအထန်ခုခံခဲ့ရသည်။ မောင်တောမြို့နယ်တွင် နယ်ခြားစောင့်တပ် (၈) ခုနှင့် ဘူးသီးတောင်မြို့နယ်တွင် နယ်ခြားစောင့်တပ် (၂) ခု ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်-မြန်မာ နယ်စပ်တလျှောက်တွင် စုစုပေါင်း နယ်ခြားစောင့်တပ် (၁၀) ခု ရှိသည့်အနက် မောင်တောမြို့နယ်၊ ကြိမ်ချောင်းကျေးရွာရှိ နယ်ခြားစောင့်တပ်ရင်း အမှတ် (၇) ကို ဧပြီလတွင် အာရက္ခတပ်တော်မှ သိမ်းပိုက်နိုင်ပြီး ၎င်းသည် အာရက္ခတပ်တော်မှ ပထမဆုံးသိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သော နယ်ခြားစောင့်တပ်ရင်းတစ်ခုဖြစ်လာသည်။

အာရက္ခတပ်တော်၏ နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်မှာ မြန်မာပြည်မှခွဲထွက်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ ကွန်ဖက်ဒရေးရှင်းအဆင့်နှင့် ကိုက်ညီသော ပြည်တစ်ခုအဖြစ်ထူထောင်ရန် အာရက္ခတပ်တော်၏ ပြောရေးဆိုခွင့်ရပုဂ္ဂိုလ် ခိုင်သုခ မှ မတ်လ ၄ ရက်နေ့၊ ၂၀၂၄ ခုနှစ်တွင် ကျင်းပသော သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲတွင် ပြောကြားခဲ့သည်။ ဧရာဝတီသတင်းဌာနမှ ဧပြီလ၊ ၂၀၂၄ ခုနှစ်တွင် ပြုလုပ်သော တိုက်ရိုက်အင်တာဗျူးတွင်လည်း ဦးခိုင်သုခ မှ အာရက္ခတပ်တော်၏ စစ်ဆင်ရေးအတွင်း အောင်မြင်မှုများနှင့် ဆက်လက်တည်ရှိနေသော ရည်မှန်းချက်များကိုလည်း ဖော်ပြခဲ့သည်။ ကျောက်တော်၊ မြောက်ဦး၊ မင်းပြား၊ မြေပုံ၊ ရမ်းဗြဲ၊ ပေါက်တော၊ ပုဏ္ဏားကျွန်း၊ ရသေ့တောင် အစရှိသော ရခိုင်၏ အဓိကကျသောမြို့နယ်အများအပြားနှင့် ချင်းပြည်နယ်ရှိ ပလက်ဝမြို့ တို့ကို အာရက္ခတပ်တော်မှ ထိန်းချုပ်ထားပြီဖြစ်ကြောင်းကိုလည်းအလေးပေးပြောကြားခဲ့သည်။ ၎င်းအပြင် ပြည်သူများဘေးကင်းလုံခြုံရေး အတွက် မြေမြှုပ်မိုင်းများရှင်းလင်းခြင်း နှင့် ဒေသခံပြည်သူများအား အခြေခံအသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ ပံ့ပိုးပေးခြင်းတို့ကို အလေးပေးလုပ်ဆောင်နေကြောင်းလည်း ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့သည်။ အာရက္ခဒေသတွင်းရှိ ပြည်သူများသည် စစ်ကောင်စီ၏ ကုန်းလမ်း၊ ရေလမ်း ပိတ်ဆို့မှုကြောင့် ကုန်ဈေးနှုန်းမြင့်တက်ပြီး စားဝတ်နေရေး အခက်အခဲများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရပြီး၊ စစ်ကောင်စီ၏ လေကြောင်းတိုက်ခိုက်မှုတို့ကိုလည်း နေ့စဉ်နှင့်အမျှကြုံတွေ့နေရသည်။

စစ်ကောင်စီ၏ ထိုလုပ်ရပ်များကို လူမျိုးတုန်းသတ်ဖြတ်ရန်ကြံစည်သော လုပ်ဆောင်ချက်များအဖြစ် အာရက္ခတပ်တော် မှ ရှုချက်ကြောင်း ထုတ်ပြန်ထားသည်။ မည်သို့ပင် အခက်အခဲ၊ စိန်ခေါ်မှုများနှင့် နေ့စဉ် ကြုံတွေ့နေရသည့်တိုင်အောင် အာရက္ခတပ်တော် နှင့် အာရက္ခပြည်သူတစ်ရပ်လုံးသည် ၎င်းတို့၏ စစ်ရေး နှင့် နိုင်ငံရေး

ရည်မှန်းချက်ဖြစ်သော “ရက္ခိတ လမ်းစဉ်” ဟူသော ဒေသန္တရ အချုပ်အခြာအာဏာ နှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့် တို့အတွက် မမှိန်မသုတ် ဆက်လက်တိုက်ပွဲဝင်နေကြဆဲဖြစ်သည်။ အာရက္ခတပ်တော်၏ ဗျူဟာမြောက်စစ်ဆင်ရေး ဖော်ဆောင်ရာတွင် တခြားသောတော်လှန်ရေးအင်အားစုတပ်များ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများရှိသော်လည်း အသေးစိတ်အချက် အလက်များကိုမူ ဖော်ပြထားခြင်း မရှိသေးပေ။ ၁၅ နှစ်ကျော်ကာလအတွင်း အာရက္ခတပ်တော် သည် အာရက္ခပြည်သူများ ၏ စည်းလုံးစွာ ပံ့ပိုးကူညီမှုကို ရရှိခဲ့သည်။ အာရက္ခပြည်သူတို့၏ လွတ်လပ်ရေးလိုလားသော စိတ်ဆန္ဒပြင်းပြမှုမှာ အာရက္ခတပ်တော် ကြီးထွားမှုအတွက် အရေးပါသော အခြေခံအုတ်မြစ်ဖြစ်သည်။ စစ်အစိုးရ ဦးဆောင်သော လက်ရှိ စစ်တပ် ကို အမြစ်ဖြတ်ချေမှုန်းနိုင်မှ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စစ်မှန်သောလွတ်လပ်မှု နှင့် လုံခြုံမှုတို့ကို ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း နှင့် မြန်မာစစ်တပ်သည် ပြည်သူများ၏ အခြေခံအခွင့်အရေးကိုပိတ်ပင်သော။ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သော ဖက်ဆစ်စစ်တပ်အဖြစ် အာရက္ခတပ်တော် ပြောရေးဆိုခွင့်ရ ပုဂ္ဂိုလ် ခိုင်သုခ မှ ဝေဖန် ပြောဆိုခဲ့သည်။

၁။ လူမှုစီးပွားရေး နှင့် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုများအပေါ်သက်ရောက်မှုများ

အာရက္ခတပ်တော် နှင့် အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီ၏ စစ်တပ် အကြား ယခုလတ်တလော ဖြစ်ပေါ်နေသော ပြင်းထန်တိုက်ပွဲများကြောင့် အာရက္ခပြည်သူများသည် ဘေးလွတ်ရာသို့ ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်နေကြရသည်။ ထိုသို့ ပြင်းထန်တိုက်ပွဲများကြောင့် ပြည်သူများအိုးအိမ်စွန့်ခွာ ထွက်ပြေးခြင်းတို့သည် ဒေသတွင်း စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး နှင့် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုများအပေါ်တွင် ကြီးစွာသော ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ယူနီဆက်-မြန်မာ ၏ “ ၂၀၂၃ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလအတွင်း လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု အခြေအနေ” အစီရင်ခံစာဖော်ပြချက်အရ အာရက္ခဒေသတစ်ခုလုံးသည် စစ်တပ်၏ ဖြတ်လေးဖြတ် ဖြတ်တောက်မှု၊ သွားလာခွင့်ကန့်သတ်မှုတို့ကို အလူးအလဲခံစားနေရပြီး ၊ စစ်တပ်၏ မတရားသဖြင့် ဖမ်းဆီးခြင်း နှင့် လက်နက်ကြီးပတ်ခတ်ခြင်းတို့ကြောင့် အရပ်သားသေဆုံးမှု ၃၇ ဦး နှင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရသူ ၁၂၁ ဦးရှိကြောင်း သိရှိရသည်။ ထို့အပြင် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ လုပ်သားများ အပါအဝင် လူပေါင်း ၁၉၀ ကျော်ကို စစ်တပ်မှ ဖမ်းဆီးထားပြီး အာရက္ခဒေသတွင် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ အခန်းကဏ္ဍ ယိုင်နဲ့လာသည်ကိုလည်း ထိုအစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသည်။

လူသားချင်းစာနာထောက်ထားရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးရုံး (HDCO) မှ အချက်အလက်များအရ ပဋိပက္ခကြောင့် နိုဝင်ဘာ ၁၃ ရက်မှ မတ်လ ၁၃ ရက်အထိ လူပေါင်း သုံးသိန်းကျော် နေရပ်စွန့်ခွာခဲ့ကြရကြောင်းကို အာရက္ခတပ်တော် ပြောရေးဆိုခွင့်ရ ပုဂ္ဂိုလ် ခိုင်သုခ မှ Frontier Myanmar (ဧပြီ ၄၊ ၂၀၂၄) တွင် ပြောကြားခဲ့သည်။ ထို့အပြင် နေရပ်စွန့်ခွာသူ ဦးရေ များပြားလာသည်နှင့်အမျှ ဘေးကင်းလုံခြုံသော နေရာထိုင်ခင်းများ မလုံလောက်ခြင်း အပြင် စစ်တပ်၏ ပိတ်ဆို့မှုကြောင့် အစားအစာပြတ်လပ်မှု နှင့် ဆေးဝါ ပြတ်လပ်မှုကြောင့် စစ်ဘေးရှောင်စခန်းများတွင် ဝမ်းပျက်၊ ဝမ်းလျှောရောဂါ ပိုမိုဆိုးရွားလာနိုင်ခြေရှိသည်ကိုလည်း အသိပေးခဲ့သည်။ လွတ်လပ်စွာသွားလာမှုကန့်သတ်ချက်များကို စစ်ကောင်စီမှ ချမှတ်ထားခြင်းက နိုင်ငံတကာ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားရေးဆိုင်ရာအကူအညီပေးရေး ကြိုးပမ်းမှုကို များစွာ အဟန့်အတားဖြစ်စေပြီး၊ ထိုသို့ ကန့်သတ်ချက်များ နှင့် ဥပဒေမဲ့ ဖမ်းဆီးခြင်းတို့က လည်း နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများစွာကို အာရက္ခဒေသမှ ထွက်ခွာသွားရန် တွန်းအားပေးခဲ့သည်။ ထိုသို့ ကန့်သတ်ချက်များစွာတို့ကြောင့် ကူကယ်ရာမဲ့နေသော စစ်ဘေးရှောင်ပြည်သူတို့အား အကူအညီပေးနိုင်ရေး အတွက် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်ကူညီရေး နည်းလမ်းများမှ တစ်ဆင့် နိုင်ငံတကာမှ အကူအညီများ ပံ့ပိုးပေးနိုင်ရေး တိုက်တွန်းခဲ့သည်။ အာရက္ခအခြေစိုက် သတင်းဌာန Development Media Group မှ ဖော်ပြချက်အရ အာရက္ခတပ်တော် ထိန်းချုပ်နယ်မြေများတွင် စစ်ဘေးရှောင် ဦးရေ ၂၀၀၀၀ ခန့်

ခိုလှုံ့လျက်ရှိပြီး၊ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းသော စစ်ဘေးရှောင်များမှာ မူဆလင်လူမျိုး နှင့် ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းသော စစ်ဘေးရှောင်များသည် ရခိုင်လူမျိုး နှင့် တခြား လူမျိုးစု အသီးသီးတို့ ပါဝင်သည်။ တိုက်ပွဲ နှင့် တခြားသော ပဋိပက္ခများကြောင့် အာရကန်ဒေသ အခြေနေမှာ ရှုပ်ထွေးလျက်ရှိသော်လည်း လူထုဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်း တာဝန်များကို အာရက္ခတပ်တော်မှ ကျေပွန်စွာဆောင်ရွက်လျက် ရှိကြောင်း နှင့် စစ်ဘေးဒုက္ခသည် ၅၀၀,၀၀၀ ကျော်ကိုလည်း လူမျိုး၊ ဘာသာ ခွဲခြားခြင်းမရှိဘဲ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု အကူညီပေးနိုင်ရေး ကြိုးပမ်း လုပ်ဆောင်သွားမည် ဖြစ်ကြောင်း အခိုင်အမာ ပြောဆိုထားသည်။

အာရကန်ဒေသ၏ စီးပွားရေး နှင့် လူမှုရေး အခြေအနေများမှာ သိသာထင်ရှားစွာ ဆိုးရွားလာသည်။ တိုက်ပွဲကာလအတွင်း ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများကို ပိတ်ပင်ထားခြင်းကြောင့် ရေလုပ်သားများမှာ အလုပ်လက်မဲ့ ဖြစ်လာခဲ့ရသည်။ ပဋိပက္ခအတွင်း အလုပ်လက်မဲ့ပြဿနာ ကြီးထွားလာသည်နှင့်အမျှ များစွာသော ပြည်သူတို့သည် ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးမှုဘေး နှင့် ရင်ဆိုင်နေကြရသည်။ အစိုးရအမှုထမ်းများကိုလည်း လစာဖြတ်တောက်ထားပြီး၊ ဆန်သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကန့်သတ်ချက်များ၊ ကုန်ဈေးနှုန်းမြင့်တက်လာခြင်း နှင့် ပြည်သူ့အတွက် လျာထားသော ရိက္ခာများကို စစ်တပ်ယူနစ်အဖြစ်အသုံးပြုလိုက်ခြင်းတို့က အစားအစာရှားပါးမှု ကို ပိုမို ဆိုးရွားစေသည်။ မြေမြှုပ်မိုင်းများသည်လည်း ပြည်သူများ၏ နေ့စဉ်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများ လည်ပတ်မှုပေါ်တွင် ခြိမ်းခြောက်လျက်ရှိသည်။ ဘဏ်လုပ်ငန်းများ ရပ်တန့်ထားခြင်းကလည်း ငွေကြေးလည်ပတ်မှုတွင် အခက်အခဲဖြစ်စေပြီး ငွေသားထုတ်ယူရာတွင် မြင့်မားသော ဝန်ဆောင်ခ ပေးဆောင်ရခြင်းတို့ကလည်း ဒေသခံပြည်သူများ၏ စီးပွားရေးအတွက် အဟန့်အတားတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။

အာရက္ခတပ်တော် နှင့် စစ်ကောင်စီတပ်တို့ အကြား တကျော့ပြန် စစ်ပွဲ ပြန်လည်စတင်ခဲ့သည့် အချိန်မှစ၍ စစ်တပ်၏ ဆေးရုံများကို အဓိကထားတိုက်ခိုက်ခြင်းနှင့် စီးပွားရေးပိတ်ဆို့ခြင်းတို့ကြောင့် အာရကန်ဒေသတွင် ဆေးဝါးပြတ်တောက်ခြင်း၊ အစားအစာ၊ ရေ နှင့် လောင်စာဆီ ရှားပါးခြင်းတို့ကို ရင်ဆိုင်နေကြရသည်။ ဝမ်းရောဂါ နှင့် ငှက်ဖျားရောဂါ ဖြစ်နှုန်း မြင့်တက်လာပြီး၊ သောင်းနှင့်ချီသော ပြည်သူများသည် ရေရှားပါးမှု အန္တရာယ် ကြုံနေရသည်။ ထို့အပြင် ၁.၆ သန်းသော ပြည်သူများသည် ဆေးဝါးကုသခွင့် ဆုံးရှုံးလျက်ရှိသည်။ အင်တာနက် ပိတ်ဆို့ခြင်းဖြင့် သတင်းအချက်အလက်စီးဆင်းမှုကို ကန့်သတ်ထားပြီး၊ စစ်ကောင်စီမှ ၎င်းတို့ကျူးလွန်ထားသော စစ်ရာဇဝတ်မှုများကို ဖုံးကွယ်ရန် ကြိုးစားလျက်ရှိသည်။ မေလ နှောင်းပိုင်းကာလတွင် အာရကန်ဒေသရှိ မြို့နယ် ၇ ခုတွင် စာသင်ကျောင်းများ ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်ခဲ့သော်လည်း ကျောင်းသားဦးရေ ၃၈၀၀၀ ကျော်သာ ကျောင်းအပ်နှံနိုင်ခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ ထိုသို့ လူမှုစီးပွားရေး ဘက်ပေါင်းစုံမှ အခက်ခဲ၊ အဆိုးရွားဆုံးသော အခြေအနေများကို ရင်ဆိုင်နေကြရသည့် ပြည်သူများ အသက်ရှင်ရပ်တည်နိုင်ရေးအတွက် နိုင်ငံတကာမှ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု အကူအညီ နှင့် နိုင်ငံတကာမှ ထောက်ပံ့မှုများကို အရေးတကြီးလိုအပ်လျက်ရှိသည်။

အခန်း (၆) နိဂုံး

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရှုပ်ထွေးသော နိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်း နှင့် အရေးပါလှသော ၂၀၁၀ ခုနှစ်များတွင် ပေါ်ပေါက်လာသော အာရက္ခတပ်တော်၏ စစ်ရေးစစ်ရာကျွမ်းကျင်မှုနှင့် ၎င်း၏ နိုင်ငံရေးပါတီဖြစ်သည့် ရက္ခိုင့်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ် (ULA) ၏ ပါးနပ်စွာ ခေါင်းဆောင်နိုင်မှုတွေကြောင့် ယခု ဆယ်စုနှစ်များအတွင်း အာရက္ခ နိုင်ငံရေးအပေါ် အကြီးအကျယ် အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသည်။ လူနည်းစုအသိုင်းဝိုင်းအသီးသီးမှ လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးအင်အားစုများစွာ ရှိနှင့်နေခဲ့သော မြန်မာ့နိုင်ငံရေးတွင် အာရက္ခလူငယ် ဆယ်ဂဏန်းမျှဖြင့် စတည်ဖွဲ့စည်းခဲ့ရသော အာရက္ခတပ်တော် ၏ တည်ရှိမှုသည် အစောပိုင်းကာလများတွင် များစွာထူးခြားမှုမရှိခဲ့ပေ။ သို့ရာတွင် အာရက္ခတပ်တော် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် ကာလသည် ရှမ်းမြောက်ဒေသ နိုင်ငံလှုပ်ရှားပြောင်းလဲမှု များနှင့် တိုက်ဆိုင်နေခဲ့သည်။ ဗိုလ်ချုပ်ထွန်းမြတ်နိုင် ဦးဆောင်သော အာရက္ခတပ်တော် ဖွဲ့စည်းပြီး လေးလခန့်အကြာ ၂၀၀၉ ခု၊ သြဂုတ်လတွင် မြန်မာ့တပ်မတော်သည် ကိုးကန့်အဖွဲ့ မြန်မာ့အမျိုးသားမဟာမိတ်တပ်မတော် (MNDA) ကိုထိုးစစ်ဆင်ခံရာ MNDA တပ်များသည် ကိုးကန့်ဒေသမှ စွန့်ခွာခဲ့ရသည်။ ကိုးကန့်အရေးအခင်း အပြီး လေးနှစ်အကြာတွင် MNDA သည် အာရက္ခတပ်တော်၏ အဓိကကျသော မဟာမိတ် တပ် ဖြစ်လာခဲ့သည်။ မြန်မာပြည်၏ အခိုင်မာဆုံးသော တော်လှန်ရေးအင်အားစုဖြစ်သည့် ကချင်လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (KIA) နှင့် မြန်မာ့တပ်မတော်တို့အကြား ၂၀၁၁ခု၊ ဇူလိုင် လတွင် တကျော့ပြန်စစ်ပွဲများပြန်လည်ဖြစ်ပွားခဲ့ရာ ထိုအဖြစ်အပျက်သည်လည်း အာရက္ခတပ်တော်၏ မဟာမိတ်တည်ဆောက်ရေး နှင့် စစ်ရေးအင်အား ကြီးထွားရေး တို့အတွက် အထောက်အပံ့ဖြစ်ခဲ့သည်။ လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေး အခန်းကဏ္ဍ ကို အပြောင်းအလဲ ဖြစ်စေခဲ့သော ဖော်ပြပါ အခင်းအကျင်း နှစ်ရပ်သည် အာရက္ခတပ်တော်၏ ခေါင်းဆောင်များအား မြန်မာ့နိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်းကို ပိုမိုနားလည်နိုင်ရန် အခွင့်အလမ်းများပေးခဲ့သည်။

၂၀၁၂ ခု လူမျိုးရေးပဋိပက္ခ သည်လည်း အာရက္ခလူငယ်များအကြား အမျိုးသားရေးဝါဒ မြင့်တက်လာစေခဲ့ပြီး သူတို့၏ ဇာတိမြေ (အာရက္ခဒေသ)ကို ကာကွယ်ရမည်ဟူသော ခံယူချက်ကြီးထွားလာခဲ့သည်။ ဗမာဦးဆောင်သောဗဟိုအစိုးရ နှင့် စစ်တပ်က ဖန်တီးသော နိုင်ငံရေးထောင်ချောက်များကို အာရက္ခတပ်တော်၏ မဟာဗျူဟာမြောက်ခေါင်းဆောင်မှုနည်းလမ်းများ ဖြင့် ပါးနပ်စွာ ရှောင်ရှားနိုင်ခဲ့သည်။ ဦးသိန်းစိန် ဦးဆောင်သော USDP အစိုးရလက်ထက် မြန်မာ့နိုင်ငံရေး နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အာရက္ခတပ်တော် ပါဝင်မှု အခန်းကဏ္ဍမှာ လျော့နည်းခဲ့သည်။ အာရက္ခပြည်သူ တို့၏ ထောက်ခံအားပေးမှု နှင့် ကိုယ်စားပြုမှုတို့အတွက် တခြား ရက္ခိုင့် လက်နက်ကိုင်အင်အားစုများ ဖြစ်ကြသည့် ALP/ALA နဲ့ ANC/AA တို့နှင့် ယှဉ်ပြိုင်နေခဲ့ရသည့် ကာလလည်းဖြစ်သည်။ ကျောက်ဖြူညီလာခံသည် အာရက္ခတပ်တော်၏ တည်ရှိမှုကို အာရက္ခပြည်သူတို့အတွက် မီးမောင်းထိုးပြနိုင်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ၂၀၁၅ ကိုးကန့် အရေးအခင်းတွင် အာရက္ခတပ်တော်၏ ပါဝင်မှုကလည်း အာရက္ခပြည်သူအပါအဝင် မြန်မာ့နိုင်ငံရေးလေ့လာသုံးသပ်သူများ အာရုံစိုက်မှုပိုရစေခဲ့သည်။

မြန်မာစစ်တပ်ကို ဆန့်ကျင်သော အာရက္ခတပ်တော်၏ ပြင်းထန်တိုက်ပွဲများသည် ၂၀၁၅ ခု အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ် (NLD) အစိုးရ လက်ထက်တွင် စတင်ခဲ့သည်။ ရွေးကောက်ပွဲအနိုင်ရရခိုင်ပါတီ ANP မှ ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ်ကို ဝန်ကြီးချုပ် ခန့်အပ်ရန် ပျက်ကွက်ခဲ့သော အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ် (NLD) အစိုးရ ၏ လုပ်ရပ်သည် အာရက္ခပြည်သူများအတွက် မြန်မာပြည်နိုင်ငံရေးအပေါ် ယုံကြည်မှုပျက်စီးစေကာ လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးကို ရွေးချယ်စေသည့် အဓိက တွန်းအားဖြစ်ခဲ့သည်။ ရက္ခိုင့်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်(ULA) ကို ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ၂၀၁၈ ခုနှစ်အထိ အာရက္ခတပ်တော် ၏ လက်နက်ကိုင် လှုပ်ရှားမှုများသည် အဓိကအားဖြင့် အိန္ဒိယ-ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နှင့်မြန်မာ သုံးနိုင်ငံ ထိစပ် နယ်နိမိတ်ဖြစ်သော ပလက်ဝဒေသနှင့် အာရက္ခ မြောက်ပိုင်းနှင့် အလယ်ပိုင်းမြို့နယ်များရှိ တောင်တန်းဒေသအချို့တွင် စတင်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်မှစတင်ကာ အာရက္ခဒေသတွင်း

လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများ ပြင်းထန်ခဲ့ပြီး ၂၀၂၀၊ နိုဝင်ဘာတွင် အပတ်ခတ်ရပ်စဲခဲ့သည်။ ထို အပတ်ခတ်ရပ်စဲရေးကာလသည် ULA/AA အာရကန်ဒေသတွင် အုပ်ချုပ်ရေး နှင့် စစ်တပ်ချဲ့ထွင်နိုင်ရန် အခွင့်အရေး တစ်ခုဖြစ်ခဲ့သည်။

၂၀၂၁ ခု စစ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက် မြန်မာ့နိုင်ငံရေး အပြောင်းအလဲများက အာရကန်ဒေသတွင်း အာရက္ခတပ်တော်၏ လွှမ်းမိုးမှုတိုးမြှင့်နိုင်ရန် အခွင့်အလမ်းများဖြစ်လာခဲ့သည်။ စစ်အာဏာရှင်ဖြုတ်ချရေး နှင့် စစ်အာဏာသိမ်းမှု ဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှုများကို တခြားသော တော်လှန်ရေးအင်အားစုများနှင့် ယှဉ်တွဲလုပ်ဆောင်နေစဉ် အာရက္ခတပ်တော်သည် အာရကန်ဒေသတွင်း ၎င်း၏ အုပ်ချုပ်ရေး နှင့် တရားစီရင်ရေး လှုပ်ရှားမှုများကို တိုးမြှင့်လုပ်ဆောင်နေခဲ့သည်။ အာရက္ခတပ်တော်သည် စစ်အာဏာရှင်ဆန့်ကျင်ရေး အဓိက အင်အားစုဖြစ်သော အမျိုးသားညီညွတ်ရေး အစိုးရ (NUG) နှင့် တရားဝင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ ယခုလက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်းတွင် အာရက္ခတပ်တော်၏ နည်းဗျူဟာမှာ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီ (SAC) နှင့် ဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရေစီ အင်အားစု တို့အကြား ဟန်ချက်ညီစွာနှင့် သတိထားလုပ်ဆောင်မှု အပေါ်အခြေခံသည်။ အာရက္ခတပ်တော် ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ မှ နိုဝင်ဘာလ အထိ နှင့် စစ်ကောင်စီတပ်တို့ကို တိုက်ခိုက်မှုများရှိခဲ့သော်လည်း အာရကန်ဒေသရှိ အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီ အာဏာပိုင်များမှ ခရီးသွားလာခွင့်၊ ကုန်သွယ်ခွင့် နှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ခွင့်ပိတ်ဆို့မှုများကြောင့် “လူသားချင်စာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး” ကို စတင်ခဲ့ရသည်။

မရေရာသော အပတ်ခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်ရှိသည့်တိုင်အောင် အာရက္ခတပ်တော်သည် ၂၀၂၃ ခု နိုဝင်ဘာလတွင် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း၌စတင်ခဲ့သော ၁၀၂၇ စစ်ဆင်ရေးနောက်ပိုင်း အရေးကြီးသော စစ်ရေးလှုပ်ရှားမှုတစ်ခုကို စတင်ခဲ့သည်။ ၂၀၂၄ ခုနှစ် မတ်လ အလယ်ပိုင်းလောက်တွင် အာရက္ခတပ်တော်သည် အာရကန်မြောက်ပိုင်း နှင့် အလယ်ပိုင်းဒေသမှ မြို့နယ် ၁၀ ခုခန့်သိမ်းပိုက်ခဲ့ပြီး စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေး အခြေနေသစ်တစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ အာရက္ခတပ်တော်သည် အာရကန်ဒေသ၏ အဓိက အဖွဲ့တစ်ခုဖြစ်လာပြီး အာရကန်တောင်ပိုင်းဒေသရှိ မြို့နယ်များ အထူးသဖြင့် တောင်ကုတ် နှင့် သံတွဲ မြို့နယ်များတွင် စစ်ရေးလှုပ်ရှားမှုများ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်လျက်ရှိသည်။ မြောက်ဘက်ဆုံးမြို့နယ်များဖြစ်သည့် မောင်တော နှင့် ဘူးသီးတောင်မြို့များကို သိမ်းပိုက်လိုက်သောအခါ ULA ခေါင်းဆောင်များသည် ပြည်ပရောက် ရိုဟင်ဂျာအုပ်စုများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့များမှ ဆိုးရွားသော ဝေဖန်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ အာရကန်ဒေသနှင့် ဒေသခံများသည် အာရက္ခတပ်တော်၏ ဦးဆောင်မှုအောက်တွင် ဆယ်စုနှစ်အတွင်း ကြီးမားသော ပြောင်းလဲမှုများကို ကြုံတွေ့နေရသည်။